

AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

LAUREA-JULKAISUT | LAUREA PUBLICATIONS | 134

Tuija Marstio

Verkko-opinnon muotoilu
Käsikirja

**Copyright © tekijät ja
Laurea-ammattikorkeakoulu 2020
Taitto Maija Merimaa**

Tekstit ja kuvat CC BY-SA.40

Kannen kuva: Mikhail Rulkov om Shutterstock

Sivun 18 kuva: Tuija Marstio, CC BY-SA

Sivun 24 kuva: Pixabay

Sivun 28 kuva: Avel Chuklanov on Unsplash

Sivun 38 kuva: Chrsitina Wocinte on Unsplash

Sivun 45 kuva: No attribution required

Sivu 51 kuva: Dominik Scythe on Unsplash

Sivun 53 kuva: Bekir Donmez on Unsplash

Sivun 55 kuva: Rustic Vegan on Unsplash

ISSN-L 2242-5241

ISSN: 2242-5225 (verkko)

ISBN: 978-951-799-568-9 (verkko)

ISBN: 978-951-799-569-6 (paino)

TUIJA MARSTIO

Verkko-opinnon muotoilu
Käsikirja

Esipuhe

Lähiopetuksen ja kokonaan verkossa tapahtuvan opetuksen suunnittelun prosessit eroavat toisistaan monin eri tavoin. Verkkototeutuksessa opiskelijan oppimisen polku ja tekemiset täytyy suunnitella etukäteen ja tuottaa kaikki materiaali verkkoon helposti löydettäväksi. Huolelliseen pedagogiseen suunnitteluun panostaminen palkitsee ja erityisesti kannattaa kiinnittää huomiota viestintään, sillä kaikki ohjeet tulisi olla kirjallisena.

Verkossa oppiminen rakentuu ensisijaisesti erilaisten oppimistehtävien ympärille. Siksi suurin ero lähiopetuksen ja verkko-opetuksen valmistelussa liittyy oppimisen polun luonnostelemiseen. Hyvä suunnittelu onkin verkko-opinnon onnistumisen kannalta kriittinen. Varsinainen opetustyöhän tapahtuu juuri tässä vaiheessa.

Kirja on tarkoitettu verkossa tapahtuvan opetuksen suunnittelun käsikirjaksi. Se syntyi tuottamani verkkokurssin aineiston pohjalta: rakensin Laurea ammattikorkeakoulun opetushenkilökunnalle suunnatun kurssin ”Näin rakennat verkkokurssin”. Pilotoin sen vuonna 2017 ja sen jälkeen olen tarjonnut kurssin kuusi kertaa yhdessä kollegojeni Irma Männyn ja Pirjo Tiirikaisen kanssa, ja heiltä olenkin saanut arvokkaita ehdotuksia sen kehittämiseksi. Jokaisella toteutuskerralla on ollut mahdollista rikastuttaa kurssin sisältöä siihen osallistuneiden opettajien kokemuksilla ja esimerkeillä. Kirja sisältääkin runsaasti esimerkkejä erilaisista tavoista suunnitella, ohjata ja arvioida verkko-opintoja. Ne kertovat kollegojeni loistavasta pedagogisesta osaamisesta, jota minulla on ollut ilo kerätä ja jakaa nyt eteenpäin. Olen kirjaa kirjoittaessani osallistunut Turun yliopiston toteuttamaan DiGIERKO-erikoistumiskoulutukseen ”Oppiminen ja opettaminen digitaalisissa ympäristöissä” ja olen voinut ammentaa sieltä hyödyllisiä ajatuksia tähän kirjaan.

Tässä listaus erinomaisista Laurean kollegoistani, joiden tuottamia esimerkkejä olen saanut luvan käyttää kirjassa:

Johanna Aalto
Tarja Hartikainen
Eveliina Hytönen
Riikka Ketonen
Anssi Mattila
Sirpa Mattila
Tiina Majuri
Susanna Nieminen
Hannele Pulkamo
Kirsi Ronkainen

Kirjassa esiintyvät sitaattit ovat peräisin yllämainitulle verkkokurssille osallistuneilta Laurean opettajilta (kurssin on suorittanut tähän asti 60 opettajaa) sekä opiskelijoilta, joilta on pyydetty näkemyksiä verkko-opiskelusta Laureassa erilaisten kyselyjen kautta.

Espoossa 15.3.2020
Tuija Marstio
Digipedagogiikan asiantuntija
Laurea ammattikorkeakoulu

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	8
1. Pedagogi tarttuu digivasaraan	12
1.1 Pedagogisia tulokulmia verkossa	12
1.2 Sinun roolisi ja vahvuutesi verkko-opettajana	15
2. Pohjapiirustus ja perusteiden valaminen	16
2.1 Laadi pedagoginen käsikirjoitus	16
2.2 Visuaalinen käsikirjoitus ABC-menetelmän avulla	17
2.3 Vuorovaikutusta ja oppimista eri tavoin eri vaiheissa	19
3. Tukipilarit ja laudoitus kuntoon	21
3.1 Kerää ja tuota digiaineisto	21
3.2 Tarkista tekijänoikeudet	24
3.3 EU:n tietosuoja-asetus koskettaa jokaista	26
3.4 Varmista hyvä saavutettavuus	27
3.5 Tehtävät oppimisen ytimessä	29
3.6 Tehtävänanto naulan kantaan	32
3.7 Selkeät arviointikriteerit helpottavat opettajan työtä	33
4. Rakenna porstuaan matala kynnys	34
4.1 Toivota tervetulleeksi ja tue yhteisöllisyyttä alusta alkaen	34
4.2 Ankkuroi aikaisempiin tietoihin ja taitoihin	35
4.3 Opiskelijoiden jakaminen ryhmiin	36
5. Asukkaiden toiveiden mukaan	37
5.1 Oppimiskokemus keskiössä	37
5.2 Keskustelun virittäminen verkossa	39

6. Vuorovaikutus ja ohjaus	40
6.1 Runsas vuorovaikutus sitouttaa ja motivoi	40
6.2 Vuorovaikutuksen edistäminen verkossa	41
6.3 Suunnittele ohjaus etukäteen	42
6.4 Seuranta ja palautteenanto	45
7. Arviointi	46
7.1 Ohjaa arvioinnilla tulokselliseen oppimiseen	46
7.2 Määrittele arviointikriteerit tarkasti	47
7.3 Vertaisarviointi mahdollistaa vertaisoppimisen	47
8. Tiedota, ohjeista käynnistä	50
8.1 Tiedota hyvissä ajoin oppinnosta	50
8.2 Tee opiskelijalle selkeät ohjeet	50
8.3 Käynnistä: esittäydy ja esittele opinto	51
9. Laadun tarkistus ja harjakaiset	52
9.1 Tarkista laatu itsearviointitaulukon avulla	52
10. Maalaus ja sisustus	54
10.1 Kiinnitä huomiota käytettävyyteen ja selkeyteen	54
10.2 Opinnon sisältö pähkinänkuoressa heti näkyviin	56
10.3 Kuvat elävöittävät tekstiä	56
11. Hyvä huolto lisää asukkaiden tyytyväisyyttä	57
11.1 Toteutuksen arviointi ja jatkokehitys	57
11.2 Tekeväälle sattuu	57
Lähteet	59
Liitteet	63

Johdanto

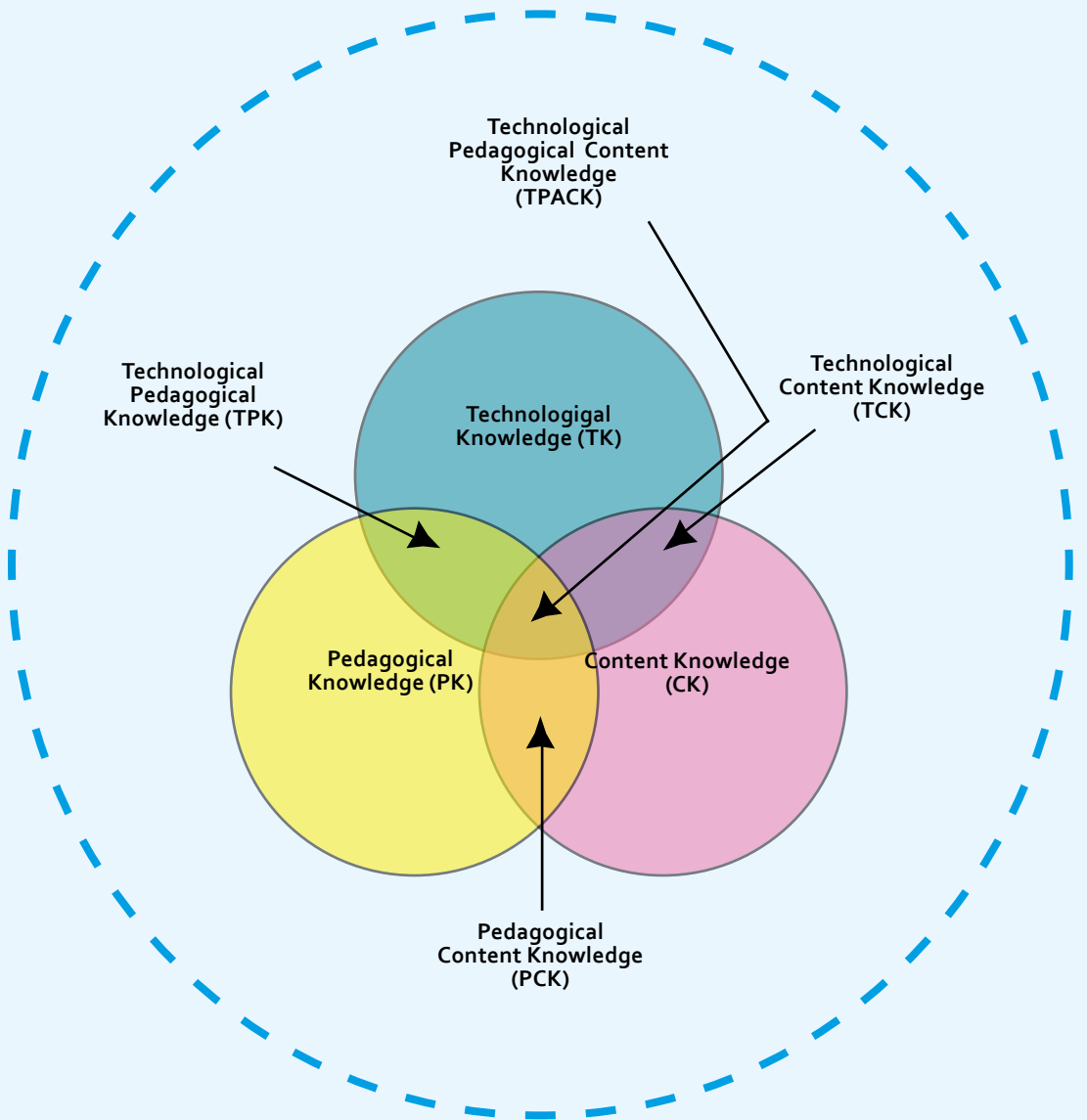
Ennen oli liitutaulu, piirtoheitin ja kirjekurssi. Nyt teknologisia ratkaisuja oppimisen mahdollistamiseen on valtavasti - niin paljon, että niistä on vaikea pysyä ajan tasalla saatikka sitten valita. Tietoa on helppo saada. Oppimisen omistajuus on siirtynyt opiskelijoille. Opettajan tärkeänä työkaluna onkin pedagoginen prosessi, jolla hän ohjaa oppimista.

Teknologian kehittyminen on myös siivittänyt voimakkaasti verkko-opetuksen trendejä. Esimerkkinä tästä on videoiden aseman vahvistuminen opetuksen tukena. Tekniikka tuo mukanaan uusia pedagogisia mahdollisuuksia. Kuitenkin verkko-opetusta suunnitellaan edelleen vahvasti koulutuksen tuottamisen näkökulmasta sen sijaan, että keskityttäisiin käyttäjäkokemukseen. Trendinä onkin nyt siirtyminen opetuksen muotoilusta (instructional design) kohti oppimisen muotoiluun (learning design) maailmaa. (Koli, 2018, haastattelu). Oppimisen muotoilussa lähdetään liikkeelle perinteisestä oppimistuloksesta ja tavoitellusta osaamisesta, mutta siinä keskitytään käyttäjälähtöisesti oppimista edistäviin aktiviteetteihin ja opiskelijan osallistamiseen.

Verkko-opetuksen valmistelussa opettajan työ painottuu oppimisen muotoiluun. Siinä tarvitaan kolmenlaista osaamista: pedagoginen, teknologinen sekä sisällöllinen osaaminen. Seuraavassa kuvassa on Koehlerin ja Mishran kehittämä TPACK-malli (technological pedagogical and content knowledge), joka jäsentää hyvin opettajan osaamisvaatimuksia tänä päivänä.

Tässä käsikirjassa perehdytään verkko-opinnon rakentamiseen pedagogisesta näkökulmasta. Hyvä suunnittelu on verkko-opinnon onnistumisen kannalta kriittinen. Varsinainen opetustyöhön tapahtuu juuri tässä vaiheessa. Sisällöntuotanto vie yleensä eniten aikaa ja se, kuten suurin osa muustakin verkko-opinnon valmistelutyöstä, tapahtuu etukäteen. Erityisen tarkastelun kohteena ovat sellaiset verkko-opinnot, joissa ei ole lähitapaamisia mahdollista ensimmäistä briefaus-tapaamista lukuun ottamatta. Oppaassa käydään lävitse verkko-opinnon pedagogisia taustoja sekä sen valmisteluprosessi.

Kuvio 1. TPACK-malli. (Koehler, M. & Mishra, P, 2016).

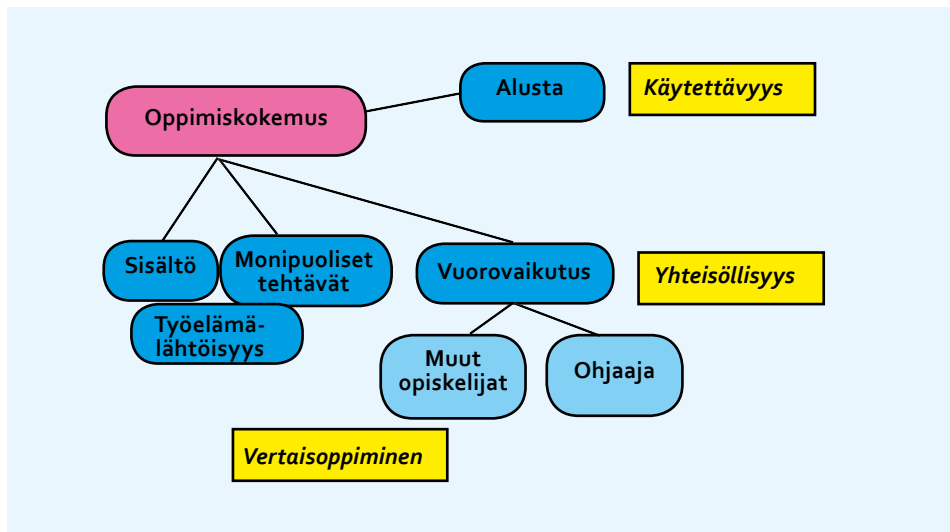
Mitä opiskelija arvostaa verkko-opinnoissa? Oppimisolun tulee olla toimiva ja sen käyttöön liittyvät ohjeet yksinkertaisia ja selkeitä. Erilaiset verkkosovellukset auttavat sisällön esittämisen mielenkiintoisesti (esimerkiksi pelillisyyden hyödyntäminen, kuvat, videoklipit, animaatiot). Esseen kirjoittaminen on usein se tapa, jolla opiskelija analysoi ja prosessoi oppimiaan asioita ja joilla hän näyttää osaamisensa. Verkossa teknologia tarjoaa paljon mahdollisuuksia työstää tietoa monipuolisten tehtävien avulla. Yhteisöllisyyden tunne on tärkeä. Oppiminen tapahtuu parhaimmillaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Lisäksi opiskelijat ovat luontaisesti kiinnostuneita tietämään vertaistensa omista kokemuksista ja tiedoista. Sen on todettu parantavasti opiskelijan motivaatiota ja kykyä nähdä asioita toisten kannalta.

MINKÄLAINEN ON HYVÄ VERKKO-OPINTO?

- Selkeä
- Vuorovaikutteinen
- Aikataulutettu
- Ohjattu
- Loogisesti ajateltu

Lähde: Laurean opettajien haastattelu 2016 (N=35)

Verkko-opinnon muotoilu on kuin rakentaisi taloa. Ensinnäkin etsitään tontille paikka (oppimisolusta), sitten laaditaan hyvä pohjapiirustus.

Kuvio 2. Mitä opiskelija arvostaa verkko-opinnoissa? (Tuija Marstio 2018)

tus ja luodaan perustukset (pedagoginen käsikirjoitus), jonka päälle talo rakentuu. Seuraavaksi laitetaan tukipilarit ja laudoitus kuntoon (sisältö, tehtävät, arviointikriteerit). On tärkeää rakentaa porstuaan matala kynnyks (aikaisempiin tietoihin ankkurointi, yhteisöllisen ilmapiirin luominen). Asukkaiden toiveet tulee huomioida tarkkaan ja niillä tarkoitetaan tässä opiskelijan oppimiskokemusta. Niitä ohjaa vahvasti se, kuinka suunnittelet verkko-opinnon vuorovaikutuksen, ohjauksen ja arvioinnin. Laadun tarkistuksen ja harjakaisten jälkeen ovat vuorossa sisätyöt (visuaalinen ilme sekä käytettävyys). Samoin kuin talon rakentamista säätelevät monet normit ja lait, on myös verkko-opinnon muotoilussa huomioitava tekijänoikeudet.

Pedagogi tarttuu digivasaraan	Pedagogisia tulokulmia verkossa Sinun roolisi ja vahvuutesi verkko-opettajana
Pohjapiirustus ja perusteiden valaminen	Laadi pedagoginen käsikirjoitus Vuorovaikutusta ja oppimista eri tavoin eri vaiheissa
Tukipilarit ja laudoitus kuntoon	Kerää ja tuota digiaineisto Tarkista tekijänoikeudet EU:n tietosuoja-asetus koskettaa jokaista Varmista hyvä saavutettavuus Tehtävät oppimisen ytimessä Tehtävänanto naulan kantaan Selkeät arviointikriteerit helpottavat opettajan työtä
Asukkaiden toiveiden mukaan Porstuaan matala kynnyks	Oppimiskokemus keskiössä Keskustelun virittäminen verkossa
Vuorovaikutus ja ohjaus	Runsa vuorovaikutus sitouttaa ja motivoi Vuorovaikutuksen edistäminen verkossa Suunnittele ohjaus etukäteen Seuranta ja palautteenanto
Harjakaiset	Ohjaa arvioinnilla tulokselliseen oppimiseen Määrittele arviointikriteerit tarkasti Vertaisarviointi mahdollistaa vertaisoppimisen
Lopputarkastus	Tarkista laatu itsearviointitaulukon avulla
Maalaus ja sisustus	Kiinnitä huomiota käytettävyyteen ja selkeyteen Opinnon sisältö pähkinänkuoressa heti näkyviin Kuvat elävöittävät tekstiä
Hyvä huolto lisää asukkaiden tyytyväisyyttä	Toteutuksen arviointi ja jatkokehitys Tekeville sattuu

Taulukko 1. *Verkko-opinnon muotoilu talon rakentamisen metaforana*

Tavoitteena on, että tämän oppaan luettuasi

- tunnet verkko-opinnon rakentamisen pedagogiset lähtökohdat
- osaat rakentaa pedagogisesti laadukkaan ja vuorovaikutteisen verkko-opinnon
- osaat arvioida rakentamasi verkko-opinnon laatua

1 PEDAGOGI TARTTU DIGIVASARAAN

1.1 PEDAGOGISIA TULOKULMIA VERKOSSA

Kaikkialta läpitukenve teknologia on arkipäiväinen ilmiö. Me opettajat harmittelemme usein tietöähkyä ja toteamme, että emme halua olla tavoitettavissa 24/7. Teknologia se on tuonut valtavasti mahdollisuuksia oppimisen mahdollistajana ja edistäjänä. Nuoret siirtyvät sujuvasti fyysisestä maailmasta verkkoon ja ovat usein molemmissa läsnä samaan aikaan.

Teknologia kehittyy nopeasti ja uusia oppimista tukevia teknisiä sovelluksia syntyy koko ajan. Verkko-opetus arkipäiväistyy ja vakiintuu. Internetin myötä tieto on helposti kaikkien saatavilla ja tulevaisuudessa oppilaitosten rooli on enemmänkin kuratoiva, muokkaava, jakava ja valmentava.

Kuitenkin oppimisen lainalaisuudet pysyvät samoina ja siksi opettajan pedagoginen osaaminen on ratkaiseva asia. Olennaista on ymmärtää verkossa oppimisen lainalaisuudet sekä verkossa oppimisen prosessi. Usein tarvitaan poisoppimista sekä uuden oppimista.

Lähdetään liikkeelle oppimisen tavoitteista ja mietitään, minkälainen pedagoginen malli tukee oppimisen tavoitteiden saavuttamista. Onko se tekemällä oppimista (esim. hoitotyön koulutuksessa olennaista), ongelmalähtöistä oppimista, kehittämällä oppimista vaiko jotain näiden kombinaatiota?

Pedagogiset ratkaisut verkossa pohjautuvat usein sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, joka korostaa opiskelijan itseohjautuvuutta sekä vastuuta omasta oppimisprosessista. Siihen kuuluu oppimisen yhteisöllisyys sekä tiedon rakentuminen jakamalla ja työstämällä sitä muiden kanssa.

Ongelmalähtöinen oppiminen sopii hyvin verkko-opintoihin - siinä taustalla vaikuttaa itseohjautuva ja tilannesidonnainen oppiminen, jossa ongelmat jäljittelevät tosielämän tilanteita ja opiskelijat käsittelevät niitä virikeaineistojen avulla.

Tutkivan oppimisen mallissa opiskelija ohjaa omaa oppimistaan asettamalla ongelmia, rakentamalla asioista omia käsityksiään ja soveltamalla yhdessä tuotettua tietoa käytännössä (Hakkarainen, Lonka, Lipponen 2004).

Palvelumuotoilun ja käyttäjäkeskeisen suunnittelun menetelmät on otettu laajasti käyttöön eri aloilla ja myös opetuksen puolella on alettu puhua **oppimisen muotoilusta (learning design)**. Sille on tyypillistä vuorovaikutteinen suunnittelu ja osallistuminen sekä kokeileva kehittäminen (Kutvonen, 2015). Oppimisen muotoilu on lähestymistapa, joka tekee opetuksen ja oppimisen intuitiivisen suunnittelun prosessin näkyväksi (Ghishlandi & Raffaghelli, 2015). Siinä hyödynnetään muotoiluajattelun työkaluja ja prosesseja kuten ongelman kehystäminen, yhteiskehittäminen, ideoiden törmäyttäminen, mallintaminen, kuvakäsikirjoitus, luonnostelu sekä nopeat kokeilut (Nastase, 2016). Oppimisen muotoiluun liitetään myös digitaalisten ratkaisujen ja alustojen hyödyntäminen ja alun perin termi Learning Design onkin viitannut juuri niihin (Mutka, 2019).

Oppimisen muotoilu on opinnollisen kokonaisuuden (tehtävä, opinto) muovaamisen prosessi, joka toteutetaan systemaattisesti ja yhteisöllisesti. Se asettaa opiskelijan tekemisen keskiöön ja integroi digitaaliset ratkaisut pedagogisesti mielekkäällä tavalla. Oppimisen muotoilu pohjaa useimmiten olemassa olevien elementtien (sisältö, menetelmät, digityökalut) yhdistelyn luovasti. Sen tavoitteena on myös mallintaa ja dokumentoida hyviä käytänteitä. (Beetham & Sharpe 2013, 2020; Goodyear. 2015; Laurillard & al, 2018.) Suo-messakin tuttuja ja verkko-opetuksen suunnitteluun soveltuvia oppimisen muotoilun menetelmiä ovat Carpe Diem ja ABC Learning Design sekä tuore FITech Learning Design Toolkit.

Käänteinen opetus (eng. Flipped Classroom) tarkoittaa sitä, että opettaja antaa opittavan asian jonkun materiaalin muodossa etukäteen opiskelijoille opiskeltavaksi siten, että vuorovaikutustilanteessa jää enemmän aikaa aiheesta keskusteluun tai siihen liittyvien tehtävien tekemiseen. Käänteinen opetus (flippaus) on otettu laajalti käyttöön kaikilla eri koulutusasteilla Suomessa ja siitä on hyviä kokemuksia myös korkeakouluopetuksessa.

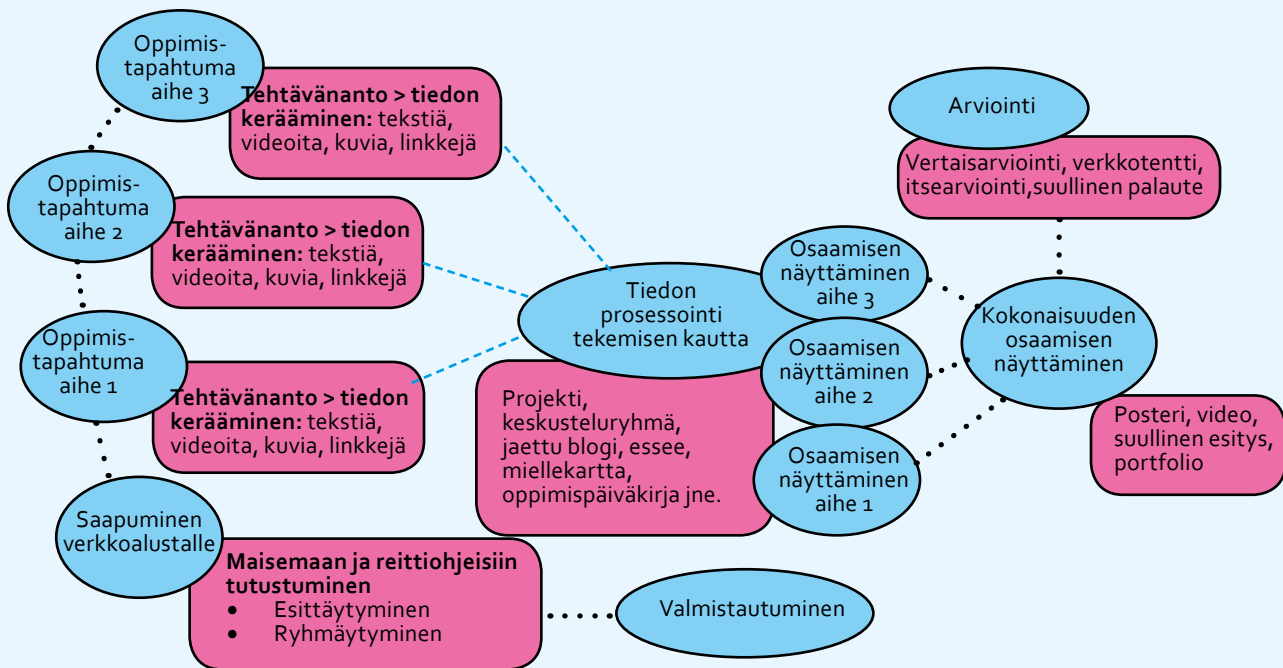
Verkossa flippaus voi toimia esimerkiksi niin, että opiskelija perehtyy oppimismateriaaliin etukäteen ja verkkotapaamisissa puretaan ja pureskellaan yhdessä aihetta ja/tai tehdään siihen liittyviä tehtäviä. Oppimismateriaali voi olla esim. ohjaajan videoima miniluento ja netissä oleva aiheeseen sopiva video. Se voi olla myös aihetta käsittelevä kirja tai artikkeli. Flippaukseen kuuluu runsaasti etukäteistehtäviä.

Laurean **kehittämispohjaisen oppimisen malli (Learning by Developing, LbD)** on tutkivan oppimisen sovellus ammattikorkeakouluympäristöön. Siinä käsitteellinen ja käytännöllinen työskentely kytketään työelämän kehittämishankkeisiin tai TKI-hankkeisiin. Kokonainen opinto tai sen osa voi koostua työelämän kanssa yhteistyössä toteutetusta projektista. LbD -malli korostaa opettajan roolin muutosta tiedon jakajasta valmentajaksi ja oppimisprosessin ohjaajaksi. Sama muutos on nähtävissä laajemminkin opetuksen maailmassa digitalisaation myötä. LbD -toimintamallissa aito työelämälähtöisyys ja kumppanuus ovat keskeisiä.

Mallin taustalla on Deweyn pragmatismi ja ongelmalähtöinen oppiminen, mutta LbD-mallissa painopiste on oppimisen tuloksissa ja se on opiskelijälähtöisempi ongelmalähtöiseen malliin verrattuna.

Verkko-opinnossa LbD voi toteutua esimerkiksi opinnon aikana toteutettavana projektina, jonka opiskelija työstää valitsemansa organisaation tai oman työpaikkansa kanssa. Projektissa käydään lävitse suunnittelu, valmistus, toteutus, tulosten esittäminen ja arviointi. Verkossa LbD -pohjaisen oppimisprojektin onnistumisen kannalta on tärkeää, että sen osapuolet (ohjaaja, opiskelijat sekä työelämäkumppani) tapaavat alussa kasvokain. Se edesauttaa luottamuksellisen vuorovaikutuksen syntymistä sekä sitoutumista projektiin.

Alla oleva kuva hahmottaa opiskelijan polkua verkkototeutuksella. Se pohjautuu laurealaisiin kokemuksiin sekä pedagogisesti hyvää opiskelijan polkua esittäviin malleihin (Salmon, 2013, Silander & Koli, 2003, Koli, 2011).

Kuvio 3. Opiskelijan oppimisen polku verkko-opinnossa (Tuija Marstio).

1.2 SINUN ROOLISI JA VAHVUUTESI VERKKO-OPETTAJANA

Opettajan tärkein työväline on oma persoona ja se välittyy myös verkossa, kun olet vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa. Voit toimia aloitteentekijänä, kuuntelijana, kyselijänä, kommentoijana, tukijana ja palautteen antajana. Tapaasi toimia ja viestiä vaikuttaa myös näkemys omasta roolistasi opinnon eri vaiheissa: koetko olevasi opettajan, ohjaajan vaiko pikemminkin sparraajan roolissa.

Tavoitteesi on rakentaa verkkoon mielekäs opintokokonaisuus, jossa on eteenpäin vievä oppimistapahtumien ketju, sopivassa määrin älyllistä haastetta sekä vuorovaikutteisuutta - myös opiskelijoiden välillä. Sinulla onkin tärkeä rooli toisia tukevan ja yhteisöllisen ilmapiirin rakentamisessa.

Jokaisella on oma tapansa kommunikoida ja oma persoona välittyy varmasti vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa. Opettajana teet työtä omalla persoonallasi, mikä tekee työstäkin hyvin henkilökohtaista. Olet parhaimmillasi hyödyntäessäsi sinulle luontevia tapoja toimia ja toisaalta myös opimme tehokkaimmin vertaisiltamme.

Voiko karismaattinen opettaja herättää opiskelijoissa oppimisen innon myös verkon välityksellä?

Marko Forsell ja Irja Leppisaari (2016) ovat tutkineet opettajien persoonallisuuden näyttäytymistä opiskelijoille verkko-opinnoissa. Tutkimuksessa opiskelijat kuvasivat karisman ilmenemistä monin eri tavoin: verbaalisisina tekijöinä (tiedon ja taidon ammentaminen opetuksessa, huumorintaju, tarinan kerronta) ei-verbálisina tekijöinä (äänenkäyttö, persoonallisena opetustyylinä sekä opettajan oma innostus opetettavaan aiheeseen).

Reflektoi omaa persoonaasi ja omia vahvuuksiasi pedagogina, ohjaajana ja opettajana sekä mieti, kuinka voisit hyödyntää näitä vahvuuksia verkko-opetuksessa ja säilyttää karismani myös siellä.

2 POHJAPIIRUSTUS JA PERUSTEIDEN VALAMINEN

2.1 LAADI PEDAGOGINEN KÄSIKIRJOITUS

Kun aloitat verkko-opinnon valmistelun, sinulla on etukäteen tiedossa opinnon annetut tekijät, kuten tavoitteet, aikataulu, ryhmän koko ja opetuskieli. Kuten palvelumuotoilussa myös oppimisen muotoilussa on tärkeitä pitää tavoitteet kirkkaana mielessä. Käsikirjoituksen laatiminen on sitten varsinaisesti sitä oppimisen muotoilua annetuista lähtökohdista ja siinä prosessissa sinulla on vapaat kädet hyödyntää luovasti sisältöosaamista, pedagogista osaamista sekä digiosaamista.

Jos verkko-opinto olisi talo, niin pedagoginen käsikirjoitus olisi sen pohjapiirustus. Siis tärkeä ja välttämätön. Verkko-opinnon käsikirjoitus kertoo, minkälaisen prosessin kautta opiskelija saavuttaa opinnon tavoitteet. Se kertoo opinnon juonen ja rakenteen.

Käsikirjoituksen laatimalla vaiheistat oppimisen prosessin pienempiin osiin oppimispolun varrelle. Sen voi laatia monella eri tavalla. Käsikirjoitus voi olla visuaalinen malli, taulukko tai aikajana, josta käy ilmi opinnon eteneminen ajallisesti.

Alla on listattuna hyvän verkkototeutuksen valmisteluvaiheet. Nämä käymme seuraavissa kappaleissa tarkemmin lävitse esimerkkien avulla.

1. Lähde liikkeelle opinnon tavoitteista ja avaa ne kysymyksiksi. Korkeakouluopinnoissa tavoitteet on tyypillisesti asetettu melko väljiksi. Siksi opetiimeissä käydäänkin usein mielenkiintoinen ja tärkeä keskustelu siitä, mitä teemoja opintojakson tulisi sisältää, miten ne painottuvat ja missä järjestyksessä ne esitetään.

2. Johda tavoitteista keskeiset sisällöt (asiakokonaisuudet, jotka lähiopetuksessa käsittelet luennollasi). Teemoista rakentuu sitten opinnon runko. Tässä kohtaa eräs kollega totesi: ”Sisältöä kyllä pukkaa”. Opettajat ovat oman aihealueensa asiantuntijoita ja tyypillisesti opinnon aiheeseen liittyvää sisältö-materiaalia heiltä löytyy yllin kyllin. Helposti siinä käykin sitten niin, että verkko-opintoon sisällytetään runsaasti luettavaa aineistoa ja siitä uhkaa tulla materiaaivarasto.
3. Luonnostele oppimistapahtumat. Tässä kohtaa tulee merkittävä haaste: Miten muutan oppimisen kohteen toiminnaksi? Mitä haluan opiskelijan tekävän, jotta hän oppisi haluamasi asiat? Verkko-opinnon kantavana voimana ovat oppimista edistävät aktiviteetit. Mieti siis jokaisen teeman kohdalla, että min-käläisen toiminnan kautta opiskelija oppii kunkin asian. Näin saat teemat liitettyä oppimistapahtumiin.

Lähiopetuksessa luennot ovat keskeisiä oppimistapahtumia, kun taas verkossa oppimistapahtumat kietoutuvat oppimistehtävien tai projektin vaiheiden ympärille. Oppimismateriaali kannattaa siis nivoa mahdollisimman tiukasti oppimistehtäviin. Tässä kohtaa on myös hyvä miettiä, että missä kohdin verkko-opintoa on vuorovaikutteisia toimintoja.

4. Lisää sitten muut elementit suunnittelukaavioon:
  - Mieti ohjauksen ja palautteenannon logiikka sekä opinnon ajallinen eteneminen.
  - Kerää ja tuota digiaineisto
  - Valitse sopivat digityökalut
  - Tee opiskelijalle ohjeet ja käynnistä!

Tee ensimmäiseksi opinnosta sellainen jäsentely, joka auttaa sinua saamaan siitä kokonaiskuvan. Tässä koh-taa esim. tyhjä paperi ja siihen käsin luonnosteltu versio palvelee hyvin tarkoitusta.

Opiskelijalle tekemäsi käsikirjoitus näkyy sisältörakenteena, erilaisina toimintoina sekä työskentelytapoina. Voit hahmotella käsikirjoituksen ensin itseäsi varten ja tehdä sitten siitä yksinkertaisemman visuaalisen esi-tyksen opiskelijaa varten.

Liitteistä 1-4 löydät esimerkkejä Laureassa tuotetuista pedaskripteistä:

Liite 1. Tehokkaasti viestivä organisaatio (Eveliina Hytönen)

Liite 2. Liiketoimintaympäristö (Susanna Nieminen)

Liite 3. Viron kielen perusteet (Tiina Majuri)

Liite 4. Svenska för tradenomer (Sirpa Mattila)

2.2 VISUAALINEN KÄSIKIRJOITUS ABC –MENETELMÄN AVULLA

Koska verkko-opinnon suunnittelun keskiössä on opiskelijan tekeminen, on hyödyllistä hahmottaa sitä erilaisten oppimisen tapojen kautta. Siihen kätevä apuväline on ABC Learning Design -menetelmä, joka on tuotettu kansainvälisessä Erasmus+ -hankkeessa ja on käytössä monissa maissa etenkin Euroopassa. Se on oppimisen muotoilu menetelmä, jonka avulla luot visuaalisen käsikirjoituksen opinnostasi tai opintojen kokonaisuudesta. ABC –menetelmä soveltuu erityisesti verkko- ja monimuoto-opetuksen muotoiluun sekä kontaktiopetuksen viemiseen verkkoon. Parhaiten se toimii samaa aihetta tai opintoa opettavien opettajien

yhteissuunnittelun työkaluna, mutta se auttaa myös yksin opintoa suunnittelevalla opettajalla mahdollisuuden tarkastella opintoa opiskelijan tekemisen näkökulmasta.

ABC-menetelmässä erilaisia oppimisen tapoja edustavia kortteja asetellaan opinnon juonen sisältävälle "peililaudalle" ja sitä kautta syntyy opinnon visuaalinen käsikirjoitus. Korteissa kuvataan yhdellä puolella oppimisen tapa ja niiden toiselle puolelle on kirjattu ehdotuksia siitä, kuinka kyseinen oppimisen tapa voi toteutua lähiopetuksessa tai verkossa.

Alkuperäiset ABC Learning Design -kortit perustuvat suuren englantilaisen yliopiston University College of Londonin pedagogiseen strategiaan. Olemme muokanneet niitä Laurean pedagogiseen malliin soveltuviksi ja sitä kautta saaneet työelämäintegraation ulottuvuuden mukaan menetelmään.

Korteissa oppimisen tavat ovat: orientaatio, tiedon tuottaminen, yhteisöllinen työskentely, keskustelemalla oppiminen, käytännön oppimistehtävä sekä LbD-mallin mukainen kehittävä oppiminen sekä osaamisen kehittäminen ja näyttäminen.

Laureassa ABC –menetelmää hyödynnetään osana uuden oppimisolun pedagogista käyttöönottokoulutusta siten, että koko henkilökunta osallistuu siihen. ABC-kortteja voi hyödyntää myös silloin, kun opintoa halutaan uudistaa esimerkiksi suurten keskeytysprosenttien vuoksi.

Liitteestä 5 löydät Laureassa muotoillut ABC-kortit.

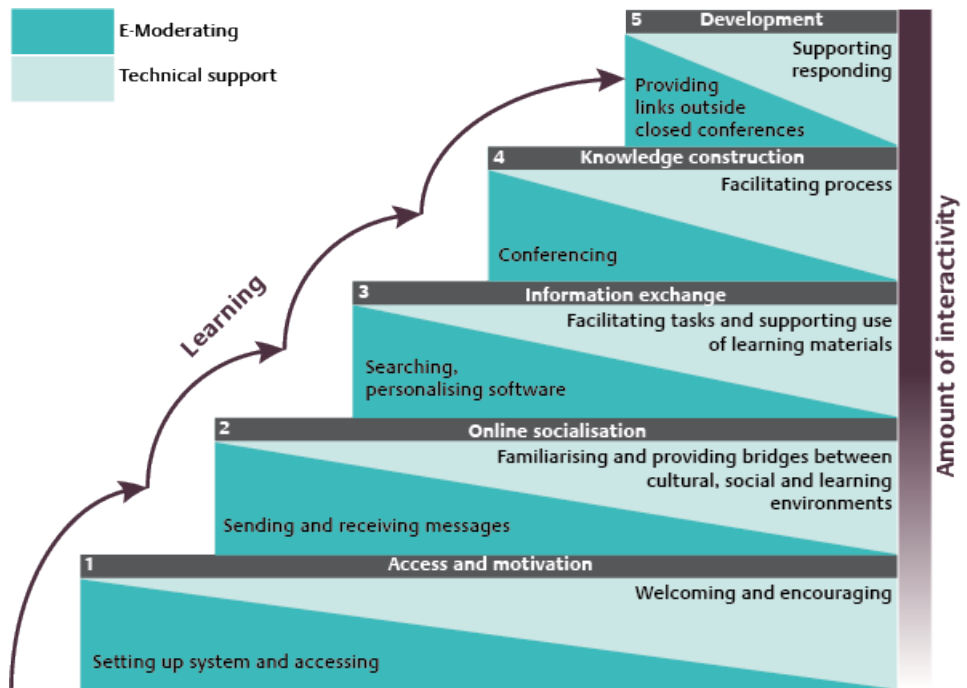

Kuva 1. Laurean opettajia työstämässä opinnon käsikirjoitusta ABC-menetelmän avulla (kuva Tuija Marstio).

2.3 VUOROVAIKUTUSTA JA OPPIMISTA ERI TAVOIN ERI VAIHEISSA

Tarkastele seuraavaksi, missä määrin käsikirjoittamasi opinto pitää sisällään vuorovaikutusta ja yhteisöllistä tiedon tuottamista. Tässä voit käyttää apuna Gilly Salmonin 5-portaisesta mallia, joka toimii hyvänä opinnon suunnittelun lähtökohtana silloin, kun halutaan rakentaa yhteisöllinen oppimisen tila, jossa vuorovaikutus ja oppiminen kokemusten kautta ovat keskeisiä.

Salmonin mallissa portaat yksi ja kaksi ovat motivoitumisen, ryhmäytymisen ja verkkoympäristön halluunoton perusta. Seuraavalla askelmilla oppijat ottavat yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan ja toimivat vuorovaikutteisesti tietoa luovassa yhteisössä. Viidennellä portaalla reflektoidaan oppimisprosessia sekä osataan integroida oppitua omaan työhön. Ohjaajan rooli vaihtelee eri askelmilla. (Salmon, 2012, 2014)

Kuvio 4. Gilly Salmonin 5-portainen malli (ePedagogy, <https://tel.yorks.ac.uk/epedagogy/>)

Seuraavassa kuvassa Salmonin 5-portaista mallia on sovellettu projektipohjaiseen verkko-opintoon, jossa opettaja on opiskelijoihin yhteydessä verkon kautta ja jossa opiskelijat ovat työelämän edustajaan yhteydessä joko verkon kautta tai fyysisesti. Salmonin malli soveltuu myös työelämälähtöisen verkko-oppimisen toiminnalliseksi viitekehykseksi. Kuvassa Salmonin portaat on kuvattu seuraavasti:

Vaiheet 1 ja 2: Saapuminen oppimisympäristöön, motivointi ja ryhmytyminen verkossa (Access, motivation and online socialization)

Vaihe 3: Tiedon kerääminen ja vuorovaikutus (Information exchange)

Vaihe 4: (Uuden) tiedon rakentaminen (Knowledge construction)

Vaihe 5: Kehittyminen (Development)

LbD Online Steps

Kuvio 5. 5p malli verkossa. (Tuija Marstio 2019)

3 TUKIPILARIT JA LAUDOITUS KUNTOON

3.1 KERÄÄ JA TUOTA DIGIAINEISTO

Kun olet laatinut käsikirjoituksen, aloita heti sisällön tuottaminen. Kun suunnittelet sisältöä, pidä rinnalla ajatus siitä, kuinka käännät sisällön opiskelijan sellaiseksi toiminnaksi, jonka tuloksena on opittavan asian ymmärtäminen, sisäistäminen tai soveltaminen.

Kerää ja tuota digiaineisto. Hyödynnä lähteitä mahdollisimman monipuolisesti ja tarkista, että ne ovat ajantasaista ja peräisin luotettavista lähteistä. Opiskelija lukee verkossa tekstiä eri tavalla kuin kirjaa. Hän silmäilee tekstiä ja lukunopeus on kirjaan verrattuna hitaampi. Annostele siis sisältö lyhyiksi kappaleiksi ja käytä runsaasti väliotsikoita.

”Tämä oli paljon parempi kuin luokassa.”

”Verkko-opiskelussa pääsee syvemmälle ja voi tehdä tehtävät niin laajasti ja hyvin kuin itse haluaa, oppii enemmän kuin perinteisessä opetuksessa.”

”Työskentelyä omalla ajalla ja itse valitsemassani ympäristössä.”

Kuvio 6. Opiskelijoiden kommentteja verkossa opiskelusta, kysely 2015 (Tuija Marstio)

Verkko-opinnoissa on se hieno puoli, että opiskelija voi perehtyä niihin rauhassa keskittyen ja toistaa teksti-, ääni- tai videoklipit useaan kertaan. Elävät esimerkit tehostavat oppimista ja tekevät siitä mielekäästä. Elämyksellisyys tehostaa oppimista siksi, että siihen liittyvät tunteet. Sekä positiiviset että negatiiviset tunteet saavat eri tilanteet syöppymään elävästi mieleen (Lähdesmäki, 2017). Tänä päivänä verkossa on saatavilla runsaasti digitaalista aineistoa: oppikirjat, tieteelliset artikkelit, asiantuntijablogit, videot, podcastit jne.

Videoita kannattaa hyödyntää verkko-opetuksessa, sillä ne ovat tehokas tapa havainnollistaa asioita mielenkiintoisella tavalla. Videot ja äänitallenteet mahdollistavat mm. eri äänenpainojen käytön, musiikin ja erilaisen taustäänien hyödyntämisen ja erilaiset visuaaliset/auditiiviset virikkeet.

Myös saavutettavuuden näkökulmasta video on hyvä lisä opetukseen. Videon tekstitysten avulla voit varmistaa, että opiskelu onnistuu eri kielillä sekä kuulorajoitteisilta.

Diaesitystäkin on mahdollista elävöittää kuvilla ja liikkuvilla osilla. Mikko Myllymäen (2018) väitöskirjassa todetaan, että videoteknologian käyttö monimuotoisessa opetuksessa parantaa oppimistuloksia. Sen mukaan kurssien läpäisy ja arvostamat ovat pelkkään lähiopetukseen verrattuna jopa hieman parempia, kun opiskelija voi halutessaan opiskella videoiden avulla (Myllymäki, 2018).

Yhtenä opettajan tehtävä on tutustuttaa opiskelijat luotettaviin ja hyödyllisiin verkkolähteisiin. Oppikirjaan verrattuna mahdollisuus tarjota juuri ajankohtaista tietoa onkin verkkototeutuksen vahvuus. Avoimen tieteen ja tutkimuksen (Open Access) liikkeen ansiosta yhä suurempi osa korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja julkisen hallinnon julkaisuista on avoimesti hyödynnettävissä. Myös tutkimusaineiston avoin saatavuus lisääntyy ja monet tiedelehdet ilmestyvät verkossa avoimesti. Ammattikorkeakoulusi kirjastosta löydät oppimateriaalin hakuun laajan kirjon työvälineitä hakukoneista julkaisuarkistoihin. Kirjasto auttaa mielellään sopivan aineiston etsinnässä ja tilaa tarvittaessa esim. tarpeellisen määrän lisensoijien e-kirjoihin.

Linkittäminen avoimen verkon aineistoihin on sallittua ilman lupaa. Kannattaa hyödyntää tavallisia hyperlinkkejä, jotka vievät suoraan alkuperäiselle sivulle. Muistathan myös tarkistaa lähteiden ja linkkien toimivuuden aina ennen uuden opinnon alkua.

Opiskelijat voivat myös tuottaa oppimisaineistoa ja jakaa sen esimerkiksi jollakin yhteisellä alustalla (esim. keskustelualueella, blogipalstalla tai Teamsissä). Vireisellä sivulla on kuva Padlet –seinästä, johon opiskelijoiden tehtävänä oli tuottaa lähdeaineistoa Liiketoimintaosaaminen –opintojaksolle.

Hyödynnä mahdollisimman paljon kuvallisuutta sekä äänimateriaalia. Itse tuottamasi materiaali on erittäin tervetullutta ja opiskelijat odottavatkin sitä sinulta. Se voi olla tehtävän esittely videoin tai äänen avulla, miniluento, lista suosittelimestasi linkeistä, oma julkaisusi tms. Muistathan, että keskittyneitä lukemista vaativat pitkät tekstit eivät toimi verkossa - tausta-aineistona kylläkin.

Tuija Marstio • 62 • 1m

Yritystoiminnan perusteet lähdeaineisto

Tuo tänne linkki löytämäsi lähdeaineistoon, jota suosittelet muillekin. Video, linkki, dokumentti yms.

Anonymous 4d

Digiloikka ei riitä menestykseen, myös strategiatyö pitää uusia tähän päivään

<http://www.talouselama.fi/tebatti/perinteinen-strategiatyö-on-aikansa-elanyt-6607992>

Add comment

Anonymous 4d

Suomalainen kokoustilojen markkina paikka keräsi 1,2 miljoonaa kasurahaa

<https://m.kaupalehti.fi/uutiset/suomalainen-kokoustilojen-markkina-paikka-kerasi-1-2-miljoonaa-kasurahaa-nyyt-pitaa-liikkua-todellanospeasti/Vg6GRTYW>

Add comment

Anonymous 4d

Alikersantin innovaatio tuotti 98 prosentin säästön sotilaslennokin hinnasta

<https://www.kaupalehti.fi/uutiset/alikersantin-innovaatio-tuotti-98-prosentin-saaston-sotilaslennokin-hinnasta/XMd9aDdE>

Add comment

Anonymous 2yr

Strategia

<https://www.kaupalehti.fi/uutiset/verotarkastaja-ryhtyi-viinuriksi/IQ3VgLqj>
<https://www.kaupalehti.fi/uutiset/verotarkastaja-ryhtyi-viinuriksi/IQ3VgLqj>

Add comment

Anonymous 2yr

Toimintaympäristön muutokset

<http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/ymv%C3%A4nist%C3%B6/kinassa-kelluu-maailman-suurin-aurinkovoimala-1.201228>

Add comment

Julka Rautio 2yr

Verkkoon ja ulkomaille

<https://m.kaupalehti.fi/uutiset/kajaani-lainen-33-tekijä-kalastusharrastuksesta-työn-jatkaa-nettibisneksellä-suoraan-ulkomaille/BU72hPNb?ref=twitter%3Aac9d%3Fref%3Dtwitter%3Aac9d>

Add comment

Anonymous 2yr

Digitalisaatio: Strategian muutoksessa johtaminen punnitaan

<https://blog.kaupalehti.fi/uuden-tyondna/strategian-muutos-onnistuu-mutta-vain-tallajojeella>

Add comment

Anonymous 2yr

Uusi digitaalisten terveysinnovaatioiden ekosysteemi käyntiin

<http://www.hus.fi/hus-tietoa/uutishuone/Sivut/Uusi-digitaalisten-terveysinnovaatioiden-ekosysteemi-kayntiin.aspx>

Anonymous 2yr

Asiakkuuksien johtaminen on strateginen menestystekijä

<https://www.businessperformance.fi/asiakkuuksien-johtaminen-on-strateginen-menestystekija/>

Anonymous 4d

Kuva 2. Esimerkki lähdeaineiston jakamisesta Padlet -alustalla (Tuija Marstio)

Pue aineisto sellaiseen muotoon, että opiskelija voi käyttää mahdollisimman paljon aikaa tiedon prosessoinnissa tiedon etsimisen sijaan. Pyri siis välttämään linkkilistojen tyyppistä aineistoa, joka edellyttää suurta itseohjautuvuutta. Poikkeuksena tietysti sellaiset tehtävät, joiden tavoitteena on tiedonhaku. (Koli, 2008.)

Esimerkkejä:

- Muokkaa miniluento videoksi, esim. kommentoimalla ääneen oma ppt-esitys
- Haastattele aihepiirin parissa työskentelevää asiantuntijaa ja tee haastattelusta lyhyitä, muutaman minuutin mittaisia nauhoituksia
- Pääset eroon oppikirjamaisesta materiaalista viipaloimalla sisällöt pienempiin osiin ja eri foorumeille sekä käyttämällä erilaisia mediaelementtejä

Vinkejä:

- Tiesitkö, että useimmissa ammattikorkeakouluissa on käytettävissä Pressreaderin kautta yli 7000 sanomalehteä yli 120 maasta? Pääset sinne menemällä kirjastosi tiedonhakuoppaiden sivuille ja hakemalla sieltä lista listan kaikista lisensoiduista tietokannoista.
- Laadukkaita asiantuntijavideoita löytyy TED-Talksista, ne ovat pituudeltaan noin 10-15 minuutin mittaisia ja sopivat hyvin verkkokurssimateriaaleihin. Voi hakea TED-videoita aiheittain tai puhujan nimellä verkosta.
- Onko SlideShare sinulle tuttu? Se on sosiaalisen median palvelu, jossa voi jakaa omia esityksiäsi ja etsiä muiden esityksiä. SlideSharestä löytyy runsaasti eri alojen opettajien ja kouluttajien esityksiä.

3.2 TARKISTA TEKIJÄNOIKEUDET

Opettajana sinulla on velvollisuus huolehtia käyttämäsi valmiin materiaalin mm. kuvien, videoiden ja tehtävien tekijänoikeuksien kunnioittamisesta. Alla on listattuna peukalosääntöjä muiden tuottamien materiaalien hyödyntämisestä verkossa.

MUIDEN TUOTTAMIEN MATERIAALIEN HYÖDYNTÄMINEN

- Netistä löydettyä kuvaa, videota tai musiikkia ei saa sellaisenaan käyttää opetuksessa ennen kuin on tarkistanut, mitä tekijänoikeuksia siihen liittyy
- Kaikessa lainaamisessa on syytä muistaa lähteet, jotta ei syyllisty plagiointiin
- Lähdeviitteet ja tieto käyttöoikeuksista tulee olla näkyvillä aineistossa
- Opiskelijan tekemiä aineistoja (esim. oppimistehtäviä) saa käyttää vain kyseisellä opintojaksototeutuksella. Koulutuksen järjestäjä ei saa käyttää aineistoa opintojakson päätyttyä eikä minkään muun opintojakson yhteydessä, vaan tällaisesta käytöstä osapuolten on sovittava kirjallisesti erikseen.

Vastaavasti sinulla on tekijänoikeus omaan tuotokseesi, jos se on riittävän itsenäinen ja omaperäinen. Tuotetun materiaalin tulee ylittää teoskynnys, mitä voi arvioida miettimällä, voisiko kukaan muu samaan työhön ryhtyessään päätyä samanlaiseen lopputulokseen. Teoskynnyksen ylittymisessä keskeistä on tekijän luova ilmaisu.

Ennen kuin lähdet rakentamaan verkko-opintoa, on hyvä miettiä, oletko valmis antamaan itse tuottamasi (teoskynnyksen ylittävän) materiaalin muiden käyttöön. Jos valmistelet verkko-opintoa yhdessä muiden kollegojen kanssa, kannattaa asiasta keskustella opettajatiimin sisällä. Yksittäinen harjoitustehtävä tai työohje ei ylitä teoskynnystä (voit hyödyntää esimerkiksi oppikirjan tehtäviä).

Omalta osaltasi voit tuottaa avoimia oppimateriaaleja (Open Educational Resources) julkaisemalla ne verkossa muiden käyttöön ja lisäämällä aineistoon käyttölisenssi, joka kertoo millä ehdoilla aineistoa voi käyttää ja hyödyntää. Yksi avoimen sisällön lisenssistandardeista on Creative Commons.

Creative Commons – lisenssi (CC) on tekijän valintojen perusteella räätälöity tekijänoikeuslisenssi. CC-lisenssin käyttö opetusmateriaalien käyttöoikeuksien jakamisessa on suositeltavaa. CC-lisenssi on tunnetuin ja käytetyin globaali tekijänoikeuksien lisenssiintimenetelmä.

CC-lisenssit eivät korvaa tekijänoikeuksia, vaan ne toimivat tekijänoikeuden rinnalla antaen tekijälle keinon ilmaista omien teosten käyttöehdot. Lisenssi koskee ainoastaan verkko-opintoa tuottavan opettajan/opettajatiimin tuottamaa materiaalia (joka ylittää teoskynnyksen). Muualta, esim. netistä ladatun materiaalin osalta suunnittelijat ovat vastuussa alkuperäisen aineiston käyttöoikeuksien kunnioittamisesta.

CC-LISENSSI

Vaihtoehtoisia lisenssejä

CC-BY nimeä tekijä

CC BY-SA nimeä tekijä ja jaa samoin
(samalla lisenssillä)

CC BY-NC-ND nimeä, ei kaupalliseen käyttöön,
ei muutoksia

CC BY-NC_SA nimeä tekijä, ei kaupalliseen
käyttöön, jaa samalla lisenssillä

CCo ei mitään lisäehtoja

Kuva 3. CC-lisenssin symbolit (Creativecommons.fi)

Suomalaisilla ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on Kopioston kopiointilupa maksuttoman koulutuksen, tutkimustoiminnan, avoimen opetuksen sekä erikoistumis- ja täydennyskoulutuksen käyttöön. Se koskee korkeakoulun henkilökuntaa sekä opiskelijoita. Kopiointiluvalla saat kopioida otteista kotimaisista ja ulkomaisista julkaisuista sekä internetissä vapaasti saatavilla olevia kuvia ja tekstiaineistoja. Jos aineisto on maksullista tai aineistoa koskee jokin käyttöoikeus (esim. CC-lisenssi), saat käyttää aineistoa sen omien lisenssi- ja käyttöehtojen mukaisesti. (Kopioisto, 2019.)

Voit esimerkiksi hyödyntää Helsingin Sanomissa juuri julkaistua artikkelia. Huomioi kuitenkin, että kopiointilupa koskee suljetussa oppimisympäristössä (esim. oppilaitoksen omalla oppimisolustalla) jaettavia aineistoja.

Jos kuitenkin jaat omaa materiaalia CC-lisenssillä oppilaitoksessasi tai sen ulkopuolella, sinulla tulee olla kaikkeen sisältöön käyttämäsi CC-lisenssiä vastaava oikeus. Tällöin voit käyttää ainoastaan sellaista aineistoa, johon sinulla on käyttöoikeudet (esim. kuvien osalta tulee tarkistaa käyttöoikeudet).

3.3 EU:N TIETOSUOJA-ASETUS KOSKETAA JOKAISTA

Suomen ja EU:n uudistuneet tietosuojalait edellyttävät aikaisempaa suurempaa tarkkuutta tietojen käsittelyssä. Vuonna 2018 voimaan astunut EU:n tietosuoja-asetusta (General Data Protection Regulations, GDPR) sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn.

Henkilötietoja ovat kaikki tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvät tiedot, kuten nimi, henkilötunnus, kuva tai terveyteen liittyvät tiedot (Laurea.Tiedote 22.5.2018). Alla on poimintoja Laurean tietosuoja-ohjeista verkko-opinnon toteutuksen näkökulmasta (Laurea. Tietoturva- ja tietosuojaohje, 2019):

- Tarkista käyttämiesi pilvipalvelujen osalta tiedon omistajuuden säilyminen ja se, ettei tietoja luovuteta eteenpäin
- Käytä ensisijaisesti oman oppilaitoksesi tarjoamia ja hyväksymiä sovelluksia ja pilvipalveluita
- Salassa pidettävien tietojen ja henkilötietojen käsittely muissa kuin oppilaitoksesi tarjoamissa pilvipalveluissa ei ole sallittua. Varmista tarvittaessa tiedon omistajalta, missä järjestelmissä tietoja on luvallista käsitellä.
- Selvitä etukäteen, kuinka voit poistaa kurssimateriaalin verkosta opintojakson päätyttyä.

KOPIOSTON KOPIOINTILUVALLA SAAT

- valokopioida 20 sivua per julkaisu, enintään puolet julkaisusta
- skannata 20 sivua per julkaisu, enintään 20% julkaisusta tai kokonaisen artikkelin tieteellisestä aikakauslehdestä
- tulostaa, tallentaa ja kopioida vapaasti ja luvallisesti verkossa olevaa aineistoa (rajoitukset: 20 sivua sähkökirjasta, kuitenkin enintään 20% julkaisusta; kokonainen artikkeli tieteellisestä aikakauslehdestä, 20 kuvaa tai A4-kokoia vastaavaa sivua per verkkosivusto)

Lähde: Kopioisto. 2019

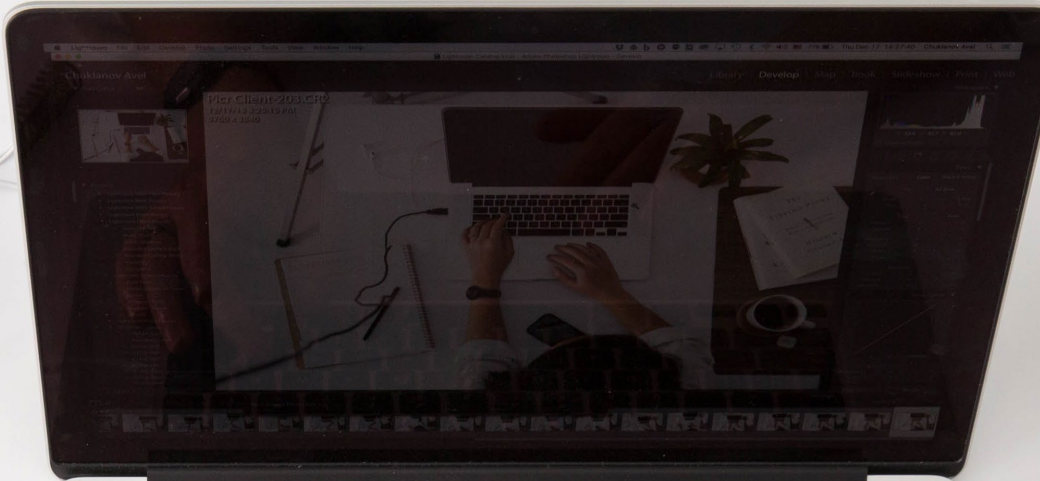
3.4 VARMISTA HYVÄ SAAVUTETTAVUUS

Saavutettavuudella tarkoitetaan verkkopalvelun käytettävyyttä erilaisten käyttäjäryhmien näkökulmasta. Tehtävänäsi on varmistaa, että jokaisella on mahdollisuus käyttää verkko-oppimisympäristössä olevia oppimateriaaleja.

Verkkosivujen sisällön tulisi olla havaittava, ymmärrettävä, hallittava ja toimintavarma (Puupponen & Laamanen, 2019). Lisäksi vuoden 2020 syksystä lähtien kaikkien julkisten organisaatioiden tulee tarjota verkkosivujensa video- ja audiosisällöille tekstitykset saavutettavuusdirektiivin mukaisesti.

Seuraavassa tarkistuslista opintosi saatavuuden tarkistamiseksi. Se on laadittu DigiCampus –hankkeen tuottaman perustoimisto-ohjelmien saatavuuden tarkistuslistan pohjalta (Puupponen & Laamanen, 2019).

1. Varmista linkkien toimivuus ja nimeä linkit ymmärrettävästi.
2. Käytä värejä harkiten. Sisällön merkitys ei saa perustua yksinomaan värien käyttöön. Muista riittävä kontrasti tekstin ja taustan välillä.
3. Varmista tekstin luettavuus. Suositus fonttikooksi on vähintään 12 pt.
4. Lisää kuville vaihtoehtoiset tekstit. Alt-tekstin avulla kuvan sisältö välitetään kuvia tukemattomien selainten käyttäjille.
5. Tarkista helppokäyttöisyys. Käytä otsikkotasoja loogisesti. Selosta lyhenteet.
6. Tarkista lukemisjärjestys Power Pointissa. Käytä Power Pointin sisällä olevaa helppokäyttöisyyden tarkistustyökalua.
7. Tarkista PDF:n saavutettavuus. Varmista saavutettavuus ennen asiakirjan muuntamista PDF muotoon

3.5 TEHTÄVÄT OPPIMISENYTIMESSÄ

Verkko-opinnossa tehtävät ovat oppimisen ytimessä. Jos lähiopetuksessa luento on oppimistahtuma, niin verkossa se on yhtä kuin tehtävät sekä niiden ympärille nivoutuvat materiaalit. Oppimistehtävät kuljettavat oppimisen prosessia eteenpäin. Niiden kautta osaamistavoitteet muutetaan toiminnaksi (Koli, 19.3.2015).

Opiskelija oppii tehtävien kautta ja siksi niiden huolellinen suunnittelu ja ohjeistus on verkko-opetuksessa kaikkein tärkein asia. Voit tukea opiskelijan asiantuntijaksi kasvamista rakentamalla tehtävät niin, että ne tuovat esiin todellisen elämän ongelmia ja haasteita. Ohjaa heitä käyttämään asiantuntijatietoa.

Verkossa oppimistehtävät kuljettavat oppimisen prosessia eteenpäin. Niiden kautta osaamistavoitteet muutetaan toiminnaksi ja siksi tehtävien huolellinen suunnittelu ja ohjeistus on verkko-opetuksessa kaikkein tärkein asia. Tehtäviä laatiessaan opettajat usein toistavat oppikirjoista tuttua kaavaa: pitkä teksti ja sitä seuraavat lyhyet tehtävät. Verkossa asia kääntyy toisin päin: hyvät tehtävät ovat pitkiä ja tekstit lyhyitä (Suominen & Nurmela, 2011). Tämä juuri siksi, että opiskelija on motivoitunut lukemaan sisältöaineiston, koska tarvitsee sitä tehtävän tekemiseen.

Tehtäviä laatiessa on myös hyvä huomioida oppimisen luonne sekä erilaiset osaamisen ulottuvuudet, joita tavoitellaan. Esimerkiksi oppimispäiväkirjan tai blogin kirjoittaminen tukee opiskelijan reflektio-osaamista, kun taas verkko-opinnon osana toteutettava työelämän kehittämisprojekti tukee innovaatio-osaamista sekä vuorovaikutustaitojen kehittymistä (Koli, 19.3.2015).

Opettajana mietit etukäteen oppimisen prosessin ja polun. Opiskelijat voivat myös osallistua sisällöntuotantoon oppimistehtävien kautta. Pedagogiseen käsikirjoitukseen voikin jättää jonkin verran väljyyttä ja ohjeistaa opiskelijat tuottamaan oppimismateriaalia sekä jakamaan oppimansa muiden kanssa.

Verkko-opintoa suunnitellessa mietit, kuinka opiskelija voisi parhaiten oppia tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat asiat eli minkälaisia tehtäviä tekemällä. Tässä kohtaa on hyvä olla realistinen ja voi ajatella, että kaikkia asioita opiskelijan ei tarvitse hallita perin juurin ja että osa tehtävistä voi olla ikään kuin pieniä välipaloja, joissa onnistuminen motivoi ja vie eteenpäin. Sisällytä verkko-opintoon laajuudeltaan ja vaativuudeltaan erilaisia tehtäviä.

”Usein mietin tehtävää ensin ja sitten etsin sellaista materiaalia, joka auttaisi opiskelijaa tehtävän tekemisessä”

***AMK-opettaja,
digipedaverkkokurssi 2018***

Yhteinen oppimiskokemus ja sosiaalinen ryhmäpaine edistävät opintojen etenemistä, joten ryhmätehtävät ovat useimmiten hyvä valinta. Alla on listattuna erilaisia verkko-opinnoissa useimmiten käytettäviä tehtävätyyppejä:

Essee tai raportti

Esseen tai raportin kirjoittaminen annetusta aiheesta on kaikkein tyyppisin verkkotehtävä korkeakoulumaa-ilmassa. Se palvelee reflektio-osaamista, mikäli tehtävänannossa ja arviointikriteereissä kiinnitetään huomio johtopäätöksiin ja omaan pohdintaan.

Oppimispäiväkirja tai reaktiopaperi

Oppimispäiväkirja sopii hyvin oman oppimisen reflektointiin. Reaktiopäiväkirjaa/-paperia voit käyttää (verko)luentojen yhteydessä. Opiskelija kiteyttää luennon ydinkohdat tiiviisti ja fokusoi sitten tarkastelun johonkin itseään kiinnostavaan luennon kohtaan. Hän kirjoittaa tästä aihealueesta hyödyntäen omia tai muiden kokemuksia ja/tai jotain kurssin ulkopuolista lähdettä. Reaktiopaperi voi olla myös sellainen, jossa opiskelija ottaa kantaa voimakkaasti ja perustelee näkemyksensä.

Asiantuntijablogi/ryhmäblogi

Blogin avulla opiskelija voi osoittaa asiantuntemustaan sisältöaiheesta. Ryhmäblogissa yhteinen tehtävänanto ja vaihtuva sisältö, vuorovaikutus sekä sosiaalinen paine motivoivat opiskelijaa.

Video

Videon tuottaminen kirjallisen raportin tai esseen sijaan tarjoaa opiskelijalle uudenlaisen tavan ilmaista asioita ja dokumentoida omaa oppimista. Videoiden käyttö myös haastaa opiskelijoita viestinnällisesti. Joillekin opiskelijoille videon tuottaminen voi tuntua ylivoimaiselta ja siksi on hyvä tarjota myös vaihtoehtoinen tapa tehdä tehtävä. Videolla esiintyminen voi myös nousta kynnykseksi - tehtävänannossa voi kertoa, että opiskelijan ei itse tarvitse välttämättä esiintyä videolla tai että hän voi nauhoittaa pelkästään ääntä. Opiskelijoiden tuottamat videot voivat toimia hyvänä oppimismateriaalina.

Työelämän case

Työelämän case sopii hyvin opitun soveltamiseen ja parhaimmillaan se toimii tiimityöskentelyyn. Verkosta löytyy jonkin verran valmiita case-esimerkkejä, joista saa helposti muokkaamalla omiin tarpeisiin sopivan tehtävän.

Projekti

Kokonainen opinto tai sen osa voi koostua työelämän kanssa yhteistyössä toteutetusta projektista. Tällöin projektin vaiheet voi jakaa oppimislustalla alustalla osiin ja liittää niihin substanssin oppimista palvelevat sekä projektiin liittyvät tehtävät.

Verkkokeskustelu

Verkkokeskustelut mahdollistavat aiheen pohdinnan ja siihen liittyvän argumentoinnin pitkällä aikavälillä puheenvuorojen tallentuessa viestiketjuihin. Ne voivat olla myös reaaliaikaisia, esimerkiksi chatissa tapahtuvia. Verkkokeskustelut mahdollistavat myös ujojen tai muuten hitaasti käynnistyvien keskustelijoiden tasavertaisemman osallistumisen. (Cain & Smith 2009.)

Verkkokeskustelu voi olla mielipiteiden vaihtoa, argumentoivaa tai kommentoivaa. Hyvä ohjeistus on tärkeää, jotta voi välttää hiljaisuuden, muutaman sanan kommentit sekä esseemäiset puheenvuorot.

Erlaisia verkkokeskustelumenetelmiä ovat mm. akvaariomenetelmä (osa keskustelee ja muut seuraavat keskustelua tehden siitä huomioita), roolimenetelmä (annetaan osallistujille toimintaroolit, kuten esim. innovaattori, pohtija, soveltaja, koordinaattori) ja aivoriihimenetelmä (ideoiden tuottaminen pienryhmissä sekä niiden luokittelu).

Sinun tehtävänäsi on seurata keskustelua ja haastaa sen osallistuja pohtimaan keskustelun aihetta eri näkökulmista. Voit tehdä sen oikea-aikaisilla kommentteilla ja kysymyksillä. Toimit keskustelussa roolimallina kannustavana ja samalla kriittisenä keskustelijana. (Juujärvi & Pessa, 2008.)

Verkkovideopiiri

Opiskelijat katsovat ennalta sovitut oppimista tukevat videot ja jakavat ajatuksiaan niiden pohjalta

Monivalintatehtävät

Monivalintatehtävissä opiskelija valitsee oikean/oikeat vastaukset tarjottujen vaihtoehtojen välillä. Ne sopivat parhaiten opitun sisäistämisen ja soveltamisen testaamiseen. Monivalintatehtävistä on mahdollista saada välitön palaute.

Voisiko monivalintatehtävä olla sellainen, joka tuottaa reflektiota? Välittömän palautteen kautta opiskelijalle voi esittää jatkokysymyksiä ja/tai tarjota toisenlaista näkökulmaa. Mahdollisuudet reflektiota tuottavaan monivalintaan ovat aika rajalliset ja edellyttävät panostusta välittömän palautteen muotoilussa. Useimmissa oppimisalustoissa on monivalintatyökalu ja lisäksi tähän tarkoitukseen on tarjolla maksullisia työkaluja.

Tentti

Tentti on suoraviivainen tapa testata opiskelijan osaamista. Perinteinen tentti ohjaa opiskelijaa panostamaan muistettavaan tietoon. Nykyisin on käytössä monenlaisia variaatioita, esim. suullinen tentti verkon yli tai tentti, jossa aika on rajoitettu ja jossa opiskelija saa käyttää lähdeaineistoa. Tällöin arvioinnin painopiste on kokonaisuuden hahmottamisessa, johtopäätösten teossa sekä ongelmien ratkaisukyvyssä.

Pelit

Peleillä ja pelillisillä elementeillä on useimmiten myönteinen vaikutus oppimismotivaatioon. Pelillisyyttä voi hyödyntää myös luomalla eritasoisia tehtäviä, joita tehdessään opiskelijat voivat kerätä pisteitä ja edetä tasolta seuraavalle yhä vaativampiin tehtäviin. Monissa ammattikorkeakouluissa on käytössä Seppo – niminen pelialusta, joka sopii parhaiten monimuoto-opetukseen tai sellaiseen verkko-opintoon, jossa on alussa lähi-tapaaminen. Se voi toimia koko opinon alustana tai osana sitä. Peleissä voit toteuttaa erilaisia pedagogisia ratkaisuja - yhdessä tekemistä, uusien sisältöjen oppimista, osaamisen näyttämistä jne. Tehtäviin voi vastata tekstillä, kuvilla, äänen nauhoittamisella sekä videolla. Pelillisiä menetelmiä voit hyödyntää myös verkko-tapaamisissa. Esimerkiksi Kahoot-ohjelman avulla voit luoda tietokilpailuja, perustaa keskusteluja tai tehdä äänestyksiä.

3.6 TEHTÄVÄNANTO NAULAN KANTAAN

Verkossa toiminnan ohjeistuksen tulee olla tarkempaa kuin lähiopetuksessa. Älä pelkää toistoa tässä asiassa vaan tuo mahdollisimman monessa kohtaa esille se, mitä ja milloin on tehtävä ja mitä edellytät opiskelijalta. Muotoile tehtävänannot täysin yksiselitteisesti, välttyä jälkiselvittelyltä.

Tee verkko-opinnon ensimmäisistä tehtävistä motivoivia ja helppoja -sellaisia, joissa opiskelija voi peilata aikaisempaa osaamistaan ja kokemuksiiaan. Käytä tehtävänannossa yhtenäistä pohjaa: opiskelijan työskentely helpottuu, jos oppimistehtävien sisäinen rakenne pidetään aina samana.

Laadi tehtävänanto seuraavasti:

1. Mietin ensin tehtävän tarkoitus & tavoite ja se, kuinka opiskelija etenee tehtävää tehdessään. Niiden avulla opiskelija ymmärtää, miksi tehtävä on mukana verkko-opinnossa. Tehtävän suorittamisesta koituvan hyödyn esilletuominen on hyvä keino motivoida opiskelijaa (Jasu-Kuusisto & Mattila, 2007). Tavoitteen kautta pystyt myös rajaamaan tehtäväaluetta. Mitä konkreettisempi tavoite, sen parempi. Tarkka tehtävän tavoitteiden määrittely auttaa sinua tehtävän arviointikriteerien laatimisessa.
2. Palastele sitten tehtävä eri vaiheisiin
3. Kirjoita kunkin vaiheen ohjeet
Vaiheet 2 ja 3 ovat tehtävänannon keskeisin osa. Niissä kuvaat, mitä odotat opiskelijan tekevän.
4. Arvioi tehtävän tekemiseen tarvittava aika
5. Laadi arviointikriteerit. Arviointi ohjaa vahvasti opiskelijan toimintaa. Esimerkiksi opiskelijan tulisi tietää, arvioitko tehtävän tekemisen prosessia vai pelkästään lopputulosta. Arviointikriteerit auki kirjoittamalla tulet itsekin miettineeksi tehtävän suhdetta tavoitteisiin ja saatat haluta täsmentää tehtävänantoa joiltakin osin. Tehtävänannon yhteydestä löydät vinkkejä arviointikriteerien laatimiseen.

Kun verkko-opinnon kaikki tehtävänannot ovat samanlaisella pohjalla, opiskelija hahmottaa helpommin tehtävät kuin sellaisessa tilanteessa, jossa on monenlaisia tehtävänantoja (tämä voi olla haasteena esim. silloin, kun verkko-opinto valmistellaan usean opettajan voimin). Tehtävänantopohjaa käyttämällä voit lisäksi varmistua, että kussakin tehtävänannossa on tehtävän tekemisen kannalta keskeiset tiedot:

- Tehtävän tarkoitus & tavoite
- Tehtävän sisältö (työskentelyohje)
- Ajoitus (mikäli tehtävän teko on aikataulutettu)
- Palautus (esim. "Palauta tehtävän kaikki osiot yhdessä dokumentissa palautuslaatikkoon")
- Arviointi (esim. "Tehtävä arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty TAI "Tehtävä arvioidaan asteikolla 1-5". "Tehtävä on hyväksytty, kun..." TAI "Tehtävä on suoritettu kiitettävästi, kun ...")
- Aikaresurssi (opiskelijan tehtävän tekemiseen tarvitsema aika): "XX tuntia"

3.7 SELKEÄT ARVIINTIKRITEERIT HELPOTTAVAT OPETTAJANTYÖTÄ

Arviointikriteerit ovat olennainen osa tehtävänantoa. Opiskelija lukee ne VARMASTI. Arviointikriteerien laatiminen vie aikaa ja voi tuntua työläältä, mutta helpottaa suuresti ohjaajan työtä arviointivaiheessa. Kun mietit arviointikriteerit etukäteen, tulet ehkä huomanneeksi asioita, joita sinun tulee tarkentaa tehtävänannossa.

Liitteistä 6-8 löydät esimerkkejä tehtäväkohtaisten arviointikriteerien laatimiseen.

Liite 6: Esimerkki 1: essee (Tuija Marstio)

Liite 7: Esimerkki 2: essee (Kirsi Ronkainen ja Riikka Ketonen)

Liite 8: Esimerkki 3: raportointi (Tarja Hartikainen)

Liite 9: Esimerkki 4: keskustelu (Anssi Mattila)

4 RAKENNA PORSTUAAN MATALA KYNNYS

4.1 TOIVOTA TERVETULLEEKSI JA TUE YHTEISÖLLISYYTTÄ ALUSTA ALKAEN

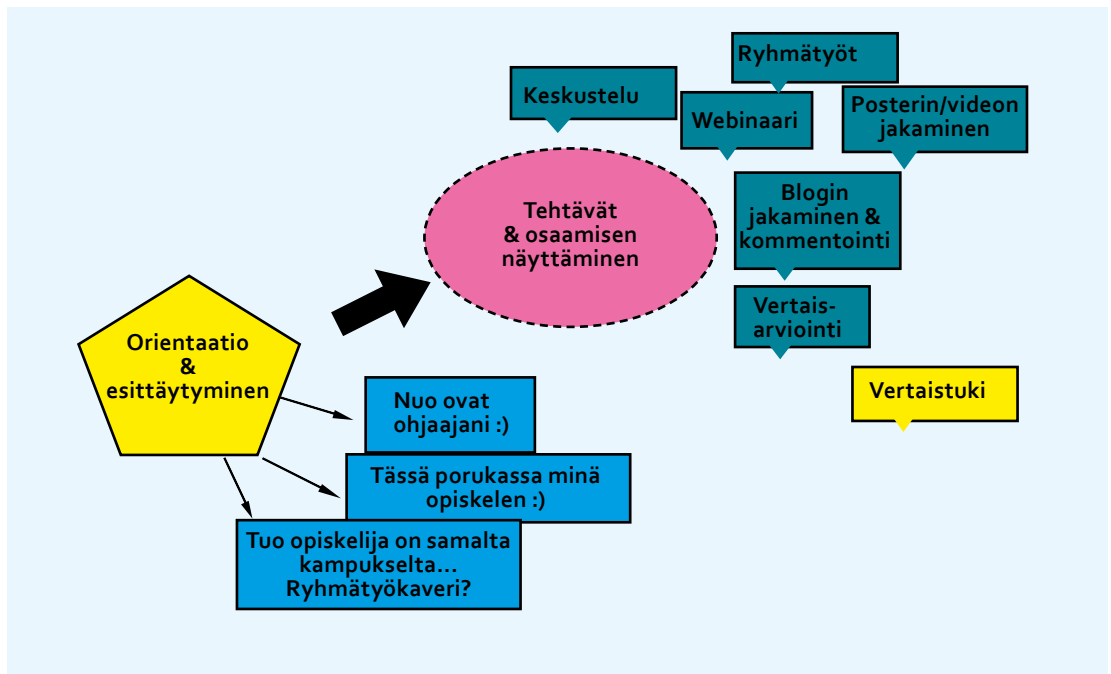
Muista ensivaikutelman merkitys: hyvä etukäteisinfo Pepissä tms. opiskelijahallintajärjestelmässä, selkeä verkko-opinnon etusivu sekä opiskelijoiden mahdollisuus tutustua toisiinsa heti opinnon alussa. Haasteenasi on luoda yhteisöllisyyden tuntu opinnon alussa ja auttaa opiskelijoita olemaan vuorovaikutuksessa ja tukemaan toisiaan. Opiskelijat alkavat aidosti osallistua ryhmäkeskusteluihin ja tehdä yhteistyötä vasta, kun he voivat tuntea olonsa turvallisiksi ja tulevat huomatuksi (Árnason & al., 2017).

Opiskelija on luontaisesti kiinnostunut tietämään, keitä muita on mukana samalla verkkototeutuksella. Esittäytyminen (myös ohjaajat) piirtää rajat oppimisyhteisölle: ”Tässä porukassa minä opiskelen tämän aiheen”. Samalla kynnys olla vuorovaikutuksessa ohjaajan ja muiden opiskelijoiden kanssa madaltuu. (Marstio & Temisevä, 2016.)

Opiskelija kokee sinut myös helpommin lähestyttäväksi, jos kerrot esittäytymisen yhteydessä jotain henkilökohtaista itsestäsi. Tietysti tässä kohtaa voit pohtia, että miten haluat opiskelijan ensisijaisesti kokevan sinut: ohjaajan roolin vaiko henkilön kautta, jolloin suhde on tasavertaisempi. Vastavuoroisesti opiskelijoiden esittäytyminen auttaa ohjaajaa näkemään heidät yksilöinä persoonattoman nimen/opiskelijanumeron takaa (Pallof & Pratt, 2013).

Esittäytyminen voi tapahtua esimerkiksi keskustelualueella tai ilmoitustaulutyypisellä sovelluksella (esimerkiksi Padlet tai Pinterest).

Alla olevassa kuviossa on jäsenelty vuorovaikutuksen elementtejä verkko-opinnon alussa sekä tehtävien yhteydessä.

Kuvio 7: Vuorovaikutuksen elementit verkko-opinnon alussa ja tehtävien yhteydessä (Tuija Marstio 2017)

4.2 ANKKUROI AIKAISEMPIIN TIETOIHIIN JA TAITOIHIN

Oppimisen tutkijat ovat yksimielisiä siitä, että oppijan aikaisemmillä tiedoilla ja taidoilla on merkitystä uusien asioiden ja taitojen oppimisessa. Aikaisemmat tiedot vaikuttavat oppijan tapaan havaita ja jäsentää ympäröivää todellisuutta (Ilomäki & al, 2005). Onkin suositeltavaa, että verkko-opinnon alussa aihealue ankkuroidaan opiskelijan aikaisempaan tietämykseen siitä.

Laita siis opinnon alkuun sellaisia tehtäviä, joiden kautta opiskelija voi herätä ajattelemaan, mitä hän jo tietää opittavista asioista. Käytä esimerkiksi aktivoivia kysymyksiä, jotka ohjaavat opinnon aiheeseen - sellaisia, jotka ovat luonteeltaan ajattelua herättäviä, ei niinkään opiskelijan tietämystä mittaavia. (Nurmi, S. 2012.)

Tehtävien kautta voit myös auttaa opiskelijaa arvioimaan omaa osaamistaan opittavasta aiheesta. Tämä voi olla hyödyllistä erityisesti silloin, jos uusi tieto tai taito on ristiriidassa opiskelijan aikaisemman tietämyksen kanssa.

4.3 OPISKELIJOIDEN JAKAMINEN RYHMIIN

Opiskelijoiden jakaminen pieniin ryhmiin on hyvä keino edistää vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Se auttaa myös ohjaustyössä ja vähentää tehtävien arvioimisen kuormittavuutta. Monesti opiskelijat jaetaan ryhmätyötehtäviä varten tiimeihin heti opinnon alussa. Opiskelijat pitävät pienryhmissä työskentelystä, koska ne mahdollistavat aktiivisen osallistumisen. Pienryhmässä joukkoon kuulumisen tunne on myös vahvempi – opiskelija ei ole vain yksi kasvo osallistujien meressä. Opiskelijat ottavat enemmän vastuuta oppimistehtävän

edistämisestä ja saavat helpommin vertaistukea isoon ryhmään verrattuna.

”Parhaiten oppii jonkun pienen ryhmän kanssa, jollonka sitä asiaa joutuu ajattelemaan vähän useammalta kannalta.”

***Opiskelija,
kysely 2015***

Opiskelijoiden jakaminen ryhmiin voi tapahtua monella eri tavalla. Aakkosjärjestys tai arpominen ovat ne helpoimmat, mutta tulos on sitten täysin sattumanvarainen. Esittäytymiskeskustelu antaa hyvän mahdollisuuden tutkailla tiimien rakentamisen kriteereitä, mikäli opiskelijoita pyydetään etukäteen kertomaan itsestään sitä palvelevia tietoja (esim. koulutusala).

Kun verkko-opinto sisältää sen alussa kasvokkain tapahtuvan ns. briefaustapaamisen, tiimeihin jakaminen on helpompaa. Opiskelijat voi laittaa esimerkiksi seisomaan eri paikkoihin taustansa (työkemus), oppimistavoitteidensa tai oppimiseen käytettävissä olevan ajankohdan (esim. päivätyö/viikonloput) tai arvosanatavoitteen mukaan. Projektimaisessa toteutuksessa tiimiyttämisen voi sanella opiskelijoiden kiinnostus tiettyä projektin väitettä/kohderyhmää/toimialaa kohtaan.

5 ASUKKAIDEN TOIVEIDEN MUKAAN

5.1 OPPIMISKOKEMUS KESKIÖSSÄ

Laureassa v. 2015 toteutetun tutkimuksen mukaan opiskelijat arvostavat verkko-opintojen tarjoamaa joustavuutta, valinnaisuutta sekä opintojen parempaa sujuvuutta. Toisaalta korkeakouluopiskelijat kritisoivat verkko-opetuksen vaihtelevaa laatua sekä vuorovaikutuksen vähäisyyttä (Nevgi & al., 2005, Marstio & Kivelä, 2015). Laurean opiskelijakunnan tekemän kyselyn (Digi-tuutorointi, 2019) mukaan verkossa opiskelevat opiskelijat kokevat tarvitsevansa eniten opintojakson sisältöön painottuvaa sekä yleisesti opintojen kulkuun liittyvää ohjausta. He kokevat nykyiset etäopiskeluun käytettävät välineet hyödyllisiksi ja osaavat käyttää niitä. Kyselyyn vastasi 73 opiskelijaa ja heistä 62% oli yli 30-vuotiaita eli verkko-opiskelijamme ovat selkeästi keskimäärin vanhempia kuin päiväopiskelijat.

“

”Verkko-opiskelussa pääsee syvemmälle ja voi tehdä tehtävät niin laajasti ja hyvin kuin itse haluaa. Oppii enemmän kuin perinteisessä opetuksessa”

**Opiskelija,
kysely 2019**

“

”Työskentelyä omalla ajalla ja itse valitsemasani ympäristössä”

**Opiskelija,
kysely 2019**

Opiskelijat toivovat, että verkossa opiskelu ei olisi yksinäistä pakertamista ja että sen rinnalla olisi vertaisoppimista sekä yhteisöllistä oppimista (Marstio & Kivelä, 2015). Viisaasti toivottu - sillä oppimista tukee se, että näkee, kuinka muut ovat saman asian ratkaisseet. Opiskelija voi huomata, että muutkin painivat samojen asioiden kanssa. Varsinkin työelämässä toimivat varttuneemmat opiskelijat janoavat vertaiskokemuksia ja tiedon jakamista. Kannattaa siis antaa opiskelijoille tähän mahdollisuus.

Tee keskinäinen kommunikointi opiskelijoille helpoksi. Voit tarjota oppimisalustalla viestintäkanavan, jossa olet itse mukana tai se voi olla opiskelijoiden itsensä perustama. Opiskelijat suosivat pikaviestisovelluksia ja saattavat muodostavaa omia ryhmiä esim. Facebookissa tai WhatsAppissa. Olennaista on, että opiskelija tietää, minkälaisia asioita kommunikoidaan kullakin kanavalla. Laurean verkkotutkinnoissa viestinnän työkaluja on linjattu niin, että opintojaksokohtainen viestintä tapahtuu korkeakoulun omalla oppimisalustalla viestiseinällä tai keskustelualueella ja kaikki muu opintoihin liittyvä kommunikaatio Teamsissä. Lisäksi opiskelijat itse saattavat perustaa sosiaalisessa mediassa toimivia kanavia.

Kanavoi verkko-opintoasi koskevat kysymykset oppimisalustan keskustelualueelle tai viestiseinälle ja opintoihin yleisesti liittyvä keskustelu Teamsiin, Slackiin tai Kaizalaan. Teams sijaitsee O365:ssa ja siten linkittyy saumattomasti mm. OneDriveen sekä kalenteriin. Oppimisympäristönäkin Teams se voi toimia esim. projekteissa sekä sellaisissa verkko-opinnoissa, joissa on myös lähitapaamisia. Microsoftin Kaizala –sovellus muistuttaa toiminnoiltaan WhatsAppia ja Slackiä.

Oppimistehtävien osalta on kannatettavaa antaa opiskelijalle mahdollisuus näyttää osaamistaan itse valitsemiensa digityökalujen avulla, esimerkiksi tuottamalla videon, kirjoittamalla blogin jne. Opiskelijan henkilökohtainen oppimisympäristö koostuu usein monista eri verkon työkaluista ja kanavista, jotka hän on voinut itse ottaa käyttöön ja jossa tapahtuu paljon oppimista.

5.2 Keskustelun virittäminen verkossa

Useimmiten luennoilla keskustelu jää melko vähäiseksi. Verkkoalusta tarjoaa siihen hyvät mahdollisuudet. Asioiden esittämiseen on enemmän harkinta-aikaa ja keskustelu on mahdollista tallentaa (Suominen & Nurminen, 2011). Usein keskustelua käytetään verkossa sellaisissa tehtävissä, joissa halutaan opiskelijan reflektoida jotain asiaa tai kertovan oman näkemyksensä opittavan kohteena olevasta aiheesta. Se voi olla myös yksi tapa saada opiskelija hakemaan lisätietoa aiheesta ja jakamaan se muiden kanssa.

Oletko kokeillut sisällyttää keskustelualueelle opintosi oppimismateriaalia, esim. aiheeseen liittyviä artikkeleita tai videoita? Sillä tavoin voit saada opiskelijat perehtymään sisältöaineistoon ja hyödyntämään sitä.

Keskustelutehtävä turhauttaa opiskelijaa ja ohjaajaa, kun keskustelijat ovat ”vähäpuheisia” tai heidän kontribuutionsa aiheeseen pinnallinen. Monet opiskelijat eivät ole tottuneet keskustelutehtäviin ja kaipaavatkin ohjeita siitä, miten heidän oletetaan osallistuvan keskusteluun. Niukasti keskusteluun osallistuva opiskelija ei kuitenkaan ole välttämättä välinpitämätön tai laiska – syitä vähäiselle aktiivisuudelle voi olla monia. Opiskelija voi esimerkiksi olla luonteeltaan introvertti ja työskentelee mieluummin yksin. Hän saattaa myös olla epävarma keskustelun ”sääntöjen” ja ”etiketin” osalta, tai kokea kielen vaikeaksi. Reaaliaikaisessa verkkokeskustelussa voit aktivoida hiljaisia opiskelijoita laatimalla säännöt, joilla varmistetaan, että jokainen saa tilaisuuden puhua ja jokaista kuunnellaan. Voit myös rohkaista keskusteluun osallistujia toimimaan aina välillä eri rooleissa esimerkiksi niin, että aktiivisimmat keskustelijat saavat tehtäväkseen laatia miellekartan keskustelusta. Näin annat tilaa hiljaisemmille opiskelijoille, jotka voivat kokea ryhmän ekstrovertit jäsenet hämmentäviksi ja eivät saa ääntään kuuluviin. (Árnason & al., 2017.)

6 VUOROVAIKUTUS JA OHJAUS

6.1 RUNSAS VUOROVAIKUTUS SITOUTTAA JA MOTIVOI

Tiedämme, että ihminen oppii asioita eri tavoin: matkimalla, tekemällä ja kokeilemalla sekä vuorovaikutuksen ja reflektoinnin kautta. Kaikki nämä tavat oppia ovat tänä päivänä mahdollisia myös verkossa teknologian avulla. Vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden tunteen vähäisyys onkin usein syynä verkko-opinnon keskeytykselle. On tutkittu, että verkko-opetuksen onnistuminen on yhteydessä vuorovaikutuksen onnistumiseen. Mitä enemmän vuorovaikutusta, sitä paremmin opiskelijat sitoutuvat opintoon. On tutkittu myös, että runsas vuorovaikutus verkko-opinnon alussa ennustaa hyvää lopputulosta. (Löfström & al., 2010.)

Vuorovaikutus tukee oppimista parhaiten silloin, kun se on tavoitteellista, pohdiskelevaa ja innostavaa. Opiskelijoiden palautteissa ohjaaja saa useimmiten kiitosta näkyvyydestään, kun taas näkymättömyys (ohjauksen/palautteen vähäisyys tai olemattomuus) turhauttaa opiskelijoita ja vähentää heidän sitoutumistaan opintoon.

Niin verkkoon kuin lähiopetukseenkin pätee se, että opiskelijoiden väliset keskustelut lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta, edistävät ryhmäytymistä ja auttavat tarkastelemaan oppimisen kohdetta eri näkökulmista. Jos vuorovaikutus toimii, niin se tuottaa positiivista ryhmäpainetta ja sitä kautta tsemppaa kaikkia eteenpäin ja tekemään parhaansa.

Vuorovaikutus, aktiivisuus ja motivoituneisuus ovat toisiaan ruokkivia asioita: motivoituneella ja aktiivisella opiskelijalla on matala kynnyks kommunikoida verkon yli. Ja vastaavasti sellainen opiskelija, joka ei ole innostunut tai aktiivinen, eristäytyy helpommin.

6.2 VUOROVAIKUTUKSEN EDISTÄMINEN VERKOSSA

Voiko verkossa toteuttaa aidosti vuorovaikutteista opetusta? Kyllä vain.

Verkossa opiskelija voi saada enemmän ja yksilöllisempää ohjausta kuin perinteisessä luento-opetuksessa. Verkon koetaan mahdollistavan syvällisemmän keskustelun kuin mitä perinteisessä luentotilanteessa. Verkkokeskustelu antaa aikaa miettiä ja reflektoida omaa vastausta sekä muiden opiskelijoiden kommentteja.

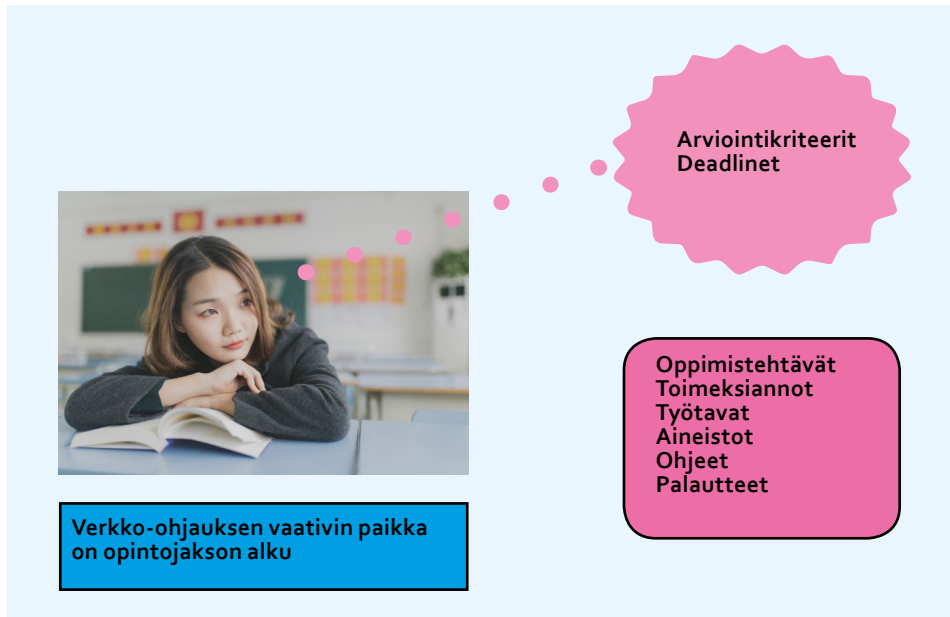
Vinkkejä vuorovaikutuksen edistämiseen verkossa:

1. Madalla opiskelijan kynnystä viestiä: Jos opiskelijat eivät tunne toisiaan entuudestaan, pyydä heitä esittäytymään opinnoissa. Ja esittäydy myös itse.
2. Järjestä tapaamisia verkossa ja tee niistä mahdollisimman vuorovaikutteisia
3. Mahdollista opiskelijoiden välinen vuorovaikutus: Teetä tehtäviä, jotka edellyttävät ajatusten vaihtoa toisten opiskelijoiden kanssa. Pari- ja ryhmätehtävät lisäävät opiskelijoiden aktiivisuutta. Mahdollista opiskelijoiden oman osaamisen jakaminen: opiskelijat ovat luontaisesti kiinnostuneita siitä, miten muut ovat jonkin tehtävän ratkaisseet. He myös nauttivat siitä sosiaalisesta pääomasta, jota voivat saada oman asiantuntemuksen jakamista. Varsinkin verkkotutkintoa suorittavilla opiskelijoilla on usein vankka työelämäkokemus.
4. Sanotaan, että opiskelijan ajanhallinnan vaikeudet ovat yksi syy verkko-opinnoissa keskeytykselle. Taustalla on oma ajankäyttö ja oppimiseen tarvittava aika. Sama haaste on myös meillä opettajilla: luento näkyy kalenterissa, mutta näkyykö verkko-opinto? Blokkaa siis kalenteriisi etukäteen hetket, jolloin annat ohjausta ja palautetta - samalla tavoin, kun opiskelijan tulisi kalenteroida verkko-opinnot. Opiskelijalle se kuuluu tuleminen on tosi tärkeää ja verkossa se tarkoittaa sitä, opiskelija saa jonkinlaista palautetta tehtävästään.
5. Ole viestinnässäs selkeä ja kannustava. Opiskelijalle ohjaajan läsnäolon kokeminen on hyvin tärkeää.

Vuorovaikutteisuus on yksi tärkeä onnistuneen verkko-opinnoissa elementti. Se tekee opiskelijan oppimiskokemuksesta mielekkään vaikkapa laiturin nokassa verkko-opintoa suorittaessa.

6.3 SUUNNITTELE OHJAUS ETUKÄTEEN

Verkko-oppimisympäristöt ja sosiaalinen media mahdollistavat hyvin monimuotoisia ohjauksen toteuttamistapoja. Arviointi ja palaute ovat ohjauksen työkaluja. Yksilöllistä ja ryhmäohjausta on nykyteknologian avulla helppo tarjota verkossa. Ohjaus on aina pedagogista toimintaa. Verkko-opinnon arviointikriteerit ja tehtävien palauttamisen takarajat ohjaavat opiskelijan toimintaa eniten.

Kuvio 8. Tärkeimmät ohjaustyökalut (Tuija Marstio, valokuva Sean Kong on Unsplash)

Ohjauksen voi jakaa kolmeen osaan sen tavoitteiden pohjalta:

- Vuorovaikutuksellinen ohjaus, joka pitää sisällään ryhmätoiminnan tuen
- Toiminnallinen ohjaus, joka liittyy opintojen rytmittämiseen
- Reflektiivinen ohjaus, jossa ohjaaja näyttäytyy asiantuntijan roolissa ja auttaa ohjattavaa itse löytämään omat ratkaisunsa

Alla oleva kuva jäsentään laadukkaan ohjaustoiminnan tulokset opiskelijan työn kannalta.

Kuvio 9. Laadukkaan ohjaustoiminnan tulokset opiskelijan työn kannalta (Tuija Marstio)

Kasvokkain tapahtuva opetus tulee helposti merkityä kalenteriin. Verkossa opetettaessa ohjaukseen ja arviointiin tarvittava aika jää helposti merkittömäksi. Onkin tärkeää, että suunnittelet etukäteen ajankohdat, jolloin teet ohjaustyötä tai arviointia ja merkitset ne kalenteriisi.

Reaaliaikaiset tapaamiset verkossa ovat tärkeä osa ohjausta useissa kokonaan verkossa suoritettavissa tutkimuksissa.

Seuraavassa on koostettuna Laurean lehtoreiden antamia vinkkejä verkko-opinon ohjaukseen:

- Kerro mihin asioihin opiskelija voi saada ohjausta ja mikä on opiskelijan omalla vastuulla
- Kerro milloin ja kuinka usein ohjausta on tarjolla
- Tee opiskelijalle selväksi, että työmäärä verkossa on ihan sama kuin lähiopetukseen painottuvalla opinnolla
- Pidä kiinni siitä, minkä olet luvannut
- Ole tasapuolinen
- Aikatauluta ohjaus osaksi opintojen kulkua
- Reaaliaikaisessa ohjaustapaamisessa ole äänessä korkeintaan 1/3 ajasta
- Innosta ja kannusta opiskelija yhteiselle oppimismatkalle

Koska verkko-opinon ohjaus kannattaa suunnitella etukäteen, on suositeltavaa lisätä pedagogiseen käsikirjoitukseen ohjauksen elementit. Parhaimmillaan ohjaussuunnitelmasta näkyy nopealla silmäyksellä miten, milloin ja keneltä opiskelija saa ohjausta ja palautetta. Se auttaa arvioimaan realistisesti omaa ja opiskelijan työmäärää. Seuraavassa taulukossa on esimerkki ohjauksen etenemissuunnitelmasta opettajatiimille.

	OPPIMIS- TILANNE	MIKÄ PALAUTE/ ARVIOINTI	OHJAUKSEN VÄLINEET	AIKATAULU / KUKA?	RE SURS
Käynnistys	Opintojakson esittely Esittäytyminen Ryhmäytyminen	Kuittaus	Briefaussessio AC:ssa	DL vko2 Paavo	2
T1 Teema 1	Miniprojekti	Arviointi 1-5 + kirjallinen palaute	Toimeksianto	DL vko 4 Liisa	10
T2 Teema 2	Videon tuottami- nen ja jakaminen	Vertaisarviointi	Verkkokeskustelu	DI vko 9 Liisa	5
T3 Teema 3	Essee	Arviointi 1-5	Oppimistehtävä	DL vko 8 Paavo	15
T4 Teema 3	Keskustelu	Vertaisarviointi	Verkkokeskustelu & Scaffolding	DI vko 9 Liisa	6
T5 Teema 4	Posterin tuottaminen	Hyväksytty/ hylätty	Oppimistehtävä	DI vko 10 Matti	10
T6 Teema 5	Kirjallisuus- analyysi	Arviointi 1-5		DI vko 12 Paavo	15
Osaamisen näyttäminen		Arviointi 1-5 Yhteispalaute	Verkkotentti		15

Taulukko 2. Esimerkki ohjauksen etenemissuunnitelmasta (Tuija Marstio)

6.4 SEURANTA JA PALAUTTEENANTO

Opiskelun seuranta tarkoittaa sitä, että opiskelijan edistymisestä jää jäljet oppimisympäristöön ja hän voi seurata omaa edistymistään. Useilla oppimislustoilla tämä toiminto on automatisoitu siten, että sekä opettaja että opiskelija pääsevät seuraamaan opinnon edistymistä.

Palautteenanto on yksi ohjauksen muoto. Sen antaminen on tärkeää, koska se ruokkii innostusta ja inspiraatiota. Palaute kertoo, onko toiminta/osaaminen odotetulla tasolla. tehokas palaute jäsennetään vastaamaan kolmeen kategoriaan: palaute suhteessa tavoitteisiin, suhteessa tapaan saavuttaa tavoite sekä suhteessa kehittymiseen jatkossa (Hattie & Timperley, 2007). Se vie opiskelijaa eteenpäin ("missä onnistuin ja miten voin kehittyä jatkossa").

Vinkejä palautteenantoon:

- Kerro opiskelijalle etukäteen, minkälaista palautetta hän voi odottaa saavansa opinnon eri tehtävistä.
- Kun annat palautetta, yritä löytää asioista sekä hyviä että kehitettäviä puolia. Mieti sanavalintoja: esim. MUTTA vai JA.

Jos olet laatinut tehtävien arviointikriteerit huolella, voit hyödyntää niitä palautteessasi. Voit esimerkiksi kopioida tekstin tekemästäsi arviointitaulukosta ja muuttaa sen sinä -muotoon: *"Olet saavuttanut tehtävän tavoitteet tyydyttävästi. Olet tehnyt tehtävän kaikki osat, mutta joko tekstin lyhyden tai sisällön perusteella vaikutelma..."*

Palaute arvioinnin yhteydessä nopeutuu, jos laadit etukäteen eri arvosanoja vastaavat palautetekstit, joita voit tarvittaessa helposti muokata. Myös hymiöitä käytetään tänä päivänä paljon palautteenannon yhteydessä, mutta hymiö ilman tekstiä ei vielä sano paljoakaan.

Palautteenantotapa kannattaa suhteuttaa tehtävän painoarvoon tai vaativuuteen. Ryhmäpalaute on hyvä vaihtoehto silloin, kun opiskelijamäärä on suuri.

7 ARVIOINTI

7.1 OHJAA ARVIOINNILLA TULOKSELLISEEN OPPIMISEEN

Arviointi on yksi ohjauksen työkalu. Sillä on suuri merkitys opiskelijan toiminnan ohjaajana. Opiskelijat tekevät usein vain sen, mitä arvioinnissa huomioidaan ja muuhun suhtaudutaan ylimääräisenä lisänä. Arvioinnin avulla opiskelijat sitoutetaan tulokselliseen oppimiseen: *”Mitä minun odotetaan osaavan tämän opinnon/tehtävän tehtyäni”*.

Verkossa arviointi kannattaa vaiheistaa koko verkko-opinnon keston ajaksi (*formatiivinen arviointi*). Tällöin arvioinnin aikaperspektiivi on sekä tässä hetkessä, että tulevaisuudessa. Tehtävän arviointi opinnon aikana motivoi opiskelijaa – mitä välittömämpi palaute, sen parempi.

Pelkästään opinnon lopussa tehtävä arviointi (*summatiivinen arviointi*) esim. perinteisen tentin muodossa voi antaa yksipuolisen kuvan opiskelijan osaamisesta. Summatiivista arviointia käytettäessä opiskelija ei voi enää muuttaa omaa toimintaansa oppiakseen paremmin.

Koska arviointi suuntaa opiskelijan toimintaa, tulisi siinä painopisteen olla tiedon hyödyntämisessä tiedon pönttämisen sijaan (mm. korostamalla arviointikriteereissä tiedon soveltamista, reflektointia, perehtyneisyyttä lähdeaineistoon jne.).

Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmat ovat osaamisperustaisia ja arviointi perustuu opetussuunnitelmassa esitettyihin osaamistavoitteisiin. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että tehtävän palauttaminen myöhässä ei oikeuta arvosanan alentamiseen.

Verkko-opinnoissa on usein sellainen käytäntö, että opintojakson arvosana muodostuu sen tehtävien painotetusta keskiarvosta. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelija saa tasaisesti palautetta osaamisensa kehitymisestä koko opintojakson ajan. Oppimislustalla on mahdollista myös avata tentti, joka on auki tietyn ajan. Jotta opiskelijalla olisi tutkintosäännön mukainen oikeus uusita hylätty tentti tai muu suoritus kaksi kertaa, verkkototeutuksissa on usein käytäntönä avata tehtävien palautuslaatikot uudestaan ennalta tiedotettuina ajankohtina.

7.2 MÄÄRITTELE ARVIOINTIKRITEERIT TARKASTI

Verkko-opintoa koskevat arviointikriteerit on helpointa johtaa opintojakson tavoitteista ja huomioida niissä lisäksi oman korkeakoulun arviointikehikko, jossa tarkastellaan esimerkiksi ammattikäsitteiden hallintaa, ryhmytöitä, ongelmanratkaisutaitoja ja vastuullisuutta.

Laadi koko verkko-opintosi kattava arviointitaulukko, josta käy ilmi eri tehtävien painotus (esimerkiksi %-osuus) kokonaisarvosanasta. Kullakin tehtävällä olisi hyvä olla omat arviointikriteerit ja sitten kokonaisarvosana koostuu erillisten tehtävien arvosanojen painotetusta keskiarvosta. Jos käytät summatiivista arviointia (osaaminen arvioidaan verkko-opinnon lopussa esimerkiksi tentin avulla), kirjaa sitten koko opinnon arviointikriteerit niin, että opiskelija tietää, mitä hänen tulee osata kunkin arvosanan saavuttamiseksi. Liitteistä 9-10 löydät muutaman esimerkin koko opinnon kattavasta arviointitaulukosta.

Liite 10: Perhe- ja jäämistöoikeus (Johanna Aalto)

Liite 11: Moninaisuus ja monikulttuurisuus (Hannele Pulkamo)

Arviointikriteerit on tärkeää määritellä myös oppimistehtävien tasolla, koska

- opiskelijan oikeusturva on tärkeää huomioida: opiskelijalla on oikeus tietää, millä perusteella kunkin tehtävän arvosana määräytyy. Viittaus oppilaitoksesi yleisiin arviointikriteereihin on silloin liian ylimalkainen.
- selkeät pelisäännöt säästävät ohjaajan työtä ja torjuvat vääriä tulkintoja.
- tehtäväkohtaiset arviointikriteerit mahdollistavat opiskelijalle tavoitteenasettelun (*”Mitä pitää tehdä, jos haluan tästä vitosen”*)
- arviointikriteerien kirjaaminen tekee arvioinnista läpinäkyvää. Eri koulutusalojen tai kampusten yhteiset toteutukset edellyttävät tarkkuutta tässä asiassa, jotta opiskelijat saavat tasavertaisen kohtelun kampuksesta riippumatta

7.3 VERTAISARVIOINTI MAHDOLLISTAA VERTAISOPPIMISEN

Vertaisarvioinnin avulla mahdollistat vertaisoppimisen: opiskelijat oppivat toisilta ja jakavat omaa osaamista. Opiskelijoiden hyvä perehdytys vertaisarviointiin tärkeää ja heidän perustietämys aiheesta sekä sen kiinnostavuus vaikuttavat siihen, kuinka mielekkääksi opiskelijat kokevat vertaisarvioinnin tekemisen (Manninen & Turvanen, 2010).

Jos hyödynnät vertaisarviointia, kannattaa se ohjeistaa tarkasti: kerro, mitä asioita arvioidaan (esim. lista huomioitavista asioista) ja kuinka palaute annetaan (sandwich-periaate: positiiviset asiat, kehittämistä vaativat ja lopuksi tulevaisuuteen suuntautunut tiivistelmä).

Laadi yleisohjeet rakentavan palautteen antamiselle ja anna sen lisäksi tehtäväkohtainen ohjeistus. Vertaisarviointia tehtäessä täytettävän lomakkeen käyttö helpottaa opiskelijan työtä. Ohjaajalla ei ole ”kontrollia” palautteen laadusta. Ohjeistuksessa tulisikin kiinnittää huomiota siihen, että vaikka palautteessa on hyvä olla kehitysideoita, ne tulee esittää kannustavalla ja rakentavalla tavalla.

Vertaisarvioinnin ohjeet opettajalle:

1. Kerro, mitä on vertaisarviointi ja perustele, miksi se on hyvä menetelmä siinä yhteydessä, johon sitä käytät
2. Määrittele arvioinnin kohde
3. Kirjoita työskentelyohje
4. Kuvaa vertaisarvioinnin kriteerit
5. Määrittele aikataulu

Nämä asiat pitäisi löytyä vertaisarvioinnin ohjeista opiskelijalle:

- Kuka/ketkä arvioi(vat)
- Ketä arvioidaan
- Arvioinnin kohde
- Miten arvioidaan
  - positiivinen, kriittinen, konkreettinen & tarkka palaute
  - arviointikriteerien selkeys!
  - mikä oli hyvää, missä kehitettävää?
- Milloin arvioidaan
- Kehittämisehdotukset
- Mitä uutta itse opit(te)?

Seuraavassa on esimerkki siitä, kuinka voit taustoitaa ja perustella vertaisarviointia opiskelijoille. Tämänkaltaisen tekstin voit liittää vertaisarviointiohjeistuksen alkuun.

Vertaisarviointi on sitä, että arvioyksin tai tiimisi kanssa toisen opiskelijan/opiskelijatiimin osaamista tai toimintaa etukäteen määriteltyjen arviointikriteerien pohjalta.

Vertaisarvioinnin avulla sinulla on mahdollisuus syventää osaamistasi oppimalla muiden opiskelijoiden tuotoksista tai toiminnasta. Samalla kehität taitojasi palautteen antamisessa & vastaanottamisessa.

Vertaisarviointi tehdään aina positiivisessa hengessä, mutta kuitenkin kehittämisen näkökulma huomioiden. Pelkkä kehuminen ei siis riitä, myös kriittinen ote tarkastelun kohteeseen on tarpeen. Hyvä palaute on sellainen, joka edistää oppimista.

"Olisi tärkeää, että opiskelijat ymmärtäisivät, että kyseessä ei ole pelkkä tehtävä vaan mahdollisuus osaamisen kehittymiseen."

"Olen ohjannut opiskelijoita tekemään toisilleen avoimia kysymyksiä palautteen antamisessa koska kysymykset laittavat palautteen saajan miettimään omaa osaamistaan ja oppimistaan."

"Opiskelijat ymmärtävät, miten arvokasta on saada lukea toisen opiskelijan tehtävä ja oppia siitä"

Kuvio 10. Opettajien kommentteja vertaisarvioinnista, Digipedakurssi 2019

8 TIEDOTA, OHJEISTA, KÄYNNISTÄ

8.1 TIEDOTA HYVISSÄ AJOIN OPINNOSTA

Opiskelija saa ensimmäisen kosketuksen verkko-opintoosi lukemalla sen toteutussuunnitelman korkeakoulusi tietohallintajärjestelmästä. Se on käyntikorttisi ja samalla ensivaikutelma. Jos opinto ei ole pakollinen, opiskelija tekee usein ko. kuvauksen perusteella päätöksen suorittaa tai olla suorittamatta opinto. Pakollisen opinnon kyseessä ollessa kuvauksella on merkitystä opiskelijan sitoutumisen ja motivoitumisen kannalta. Se voi innostaa tai lannistaa.

Laadi siis tietohallintojärjestelmään mahdollisimman tarkka kuvaus tulevasta opinnosta ja kerro siitä innostavasti. Voit myös mainostaa opintoasi kertomalla esim. aikaisemmin opinnon suorittaneiden palautteista. Anna opiskelijalle mahdollisuus olla yhteydessä sinuun jo opinnon ilmoittautumisvaiheessa. Muista myös merkitä järjestelmään virtuaaliopintopisteet ennen kuin kuitaat toteutussuunnitelman valmiiksi.

8.2 TEE OPISKELIJALLE SELKEÄT OHJEET

- Nimeä opinto selkeästi
- Jos verkko-opinnon kotipesä on muualla kuin korkeakoulusi hallinnoimalla oppimisolustalla, anna opiskelijalle selkeät kirjautumisohjeet oppimisympäristöön.

Mitä tarkemmin opiskelija tietää etukäteen oppimisen tavoitteet, oppimisen prosessin sekä oppimistehtävät, sitä helpommin opiskelu verkossa sujuu. Selkeät ohjeet vievät opiskelijaa eteenpäin ja säästävät turhautumisia.

8.3 KÄYNNISTÄ: ESITTÄYDY JA ESITTELE OPINTO

Ohjaajan esittäytyminen verkko-opinnon alussa alentaa opiskelijan kynnystä olla yhteydessä opettajaan. Opiskelijat luovat viestinnän pohjalta jonkinlaisen mielikuvan sinusta ja heitä kiinnostaa nähdä vähintäänkin valokuva. Vielä parempi olisi, jos voisit tehdä opinnon alkuun muutaman minuutin mittaisen esittelyvideon, jossa esittädyt ja kerrot tiivistetysti verkko-opinnon sisällöstä. Sen voi toteuttaa monin eri tavoin – paras vaihtoehto on tietysti sellainen, jossa opiskelija voi nähdä ohjaajansa esiintyvän – yksin, yhdessä opetiimin kanssa tai vaikka toista kollegaa haastatellen.

Lyhyellekin videolle kannattaa laatia käsikirjoitus. Se kertoo, mitä videossa tapahtuu aikajärjestyksessä. Kuinka aloitat esittäytymisen; mitä sanot ensin ja mitä sitten; kuinka päätät videon. Jos teet esittelyvideon opetiimi kanssa, sopikaa etukäteen, kuka sanoo mitä ja missä järjestyksessä.

Sisällytä opintojakson esittelyvideon käsikirjoitukseen seuraavia vaiheita, (joiden ei kuitenkaan tarvitse olla alla listatussa järjestyksessä):

1. Aloitus - tervehdys
2. Esittäytyminen – mieti etukäteen, mitkä asiat kerrot itsestäsi
3. Sisältö – opintojakson aihe ja tavoitteet
4. Motivointi – kerro, miksi opiskelijan kannattaa opiskella tätä aihetta
5. Sisällön jäsentely pähkinäkuoressa
6. Päätös – esim. toivota tervetulleeksi opintojaksolle

Käsikirjoitus toimii videointivaiheessa kätevänä muistilappuna, jota voi tarvittaessa vilkaista. Jotkut haluavat kirjoittaa repliikkinsa sanasta sanaan ja toisille käsikirjoitukseksi riittää avainsanalista. Kumpikin tapa ja kaikki siltä väliltä käy – tee siis sellainen käsikirjoitus, joka palvelee itseäsi.

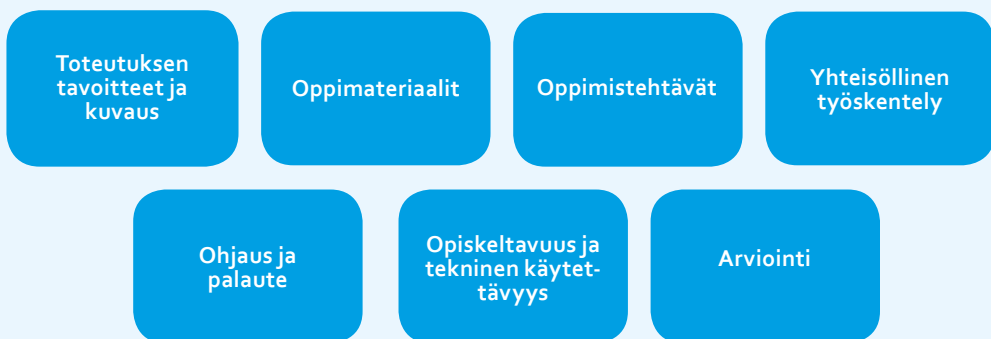
9 LAADUN TARKISTUS JA HARJAKAISET

9.1 TARKISTA LAATU ITSEARVIOINTITÄULUKON AVULLA

Opiskelija haluaa käytettävyydeltään hyvän alustan (käyttö mahdollista erilaisilla laitteilla), mielenkiintoista sisältöä, monipuolisia tehtäviä, työelämälähtöisyyttä sekä vuorovaikutusta muiden opiskelijoiden sekä ohjaajien kanssa. Alla oleva kuva kiteyttää seitsemän eri näkökulmaa verkko-opinnon laadun tarkasteluun.

VERKKOTOTEUTUSTEN LAATUKRITEERIT

SEITSEMÄN NÄKÖKULMAA

Kuvio 10. Verkkototeutuksen laatukriteerit (Tuija Marstio ja Heli Karjalainen 2019)

Laureassa on koostettu laajan aineiston pohjalta laadukkaan verkkototeutuksen itsearviointitaulukko, joka on tarkoitettu hyödynnettäväksi uuden verkko-opinnon suunnittelussa sekä aiemmin tuotettujen verkkototeutusten auditoinnissa. eAMK –hankkeessa on tuotettu vastaavanlainen taulukko. Löydät molemmat taulukot seuraavasti:

Verkkototeutusten laatukriteerit – Laurean auditointilomake: Liite 12

Sähköisessä muodossa löydät taulukon täältä:

https://www.laurea.fi/globalassets/laurea/documents/verkkototeutusten-laatukriteerit_lomake.pdf

eAMK verkkototeutusten laatukriteerit löydät sähköisessä muodossa täältä:

<https://www.eamk.fi/fi/campusonline/laatukriteerit/>

Käy läpi itsearviointitaulukko kohta kohdalta ja kirjaa huomiosi.

10 MAALAUUS JA SISUSTUS

10.1 KIINNITÄ HUOMIOTA KÄYTETTÄVYYTEEN JA SELKEYTEEN

Teknologia tarjoaa paljon mahdollisuuksia verkko-opinnon visuaalisen ilmeen muokkaukseen. Sivun asetelulla, värityksellä, tekstikoolla sekä kuvituksella on suuri merkitys sille, kuinka opiskelija jäsentää sivun sisällön. Alta löydät listan verkkosivun visuaalisen muotoilun vinkeistä, jotka on laadittu Essentials of Online Course Design -oppaan pohjalta (Vai & Sosulski, 2011) ja lisäksi niissä on huomioitu saavutettavuusnäkökulma (Yläanne, 2018):

1. Sivun näkymä on selkeä ja siinä on riittävästi tyhjää tilaa. Vastakohtana on tekstiä täyteen ahdettu sivu, jonka opiskelija voi kokea tylsänä. Saavutettavuuden näkökulmasta suositus fonttikooksi on vähintään 12 pt.
2. Rivien ja kappaleiden välissä sekä marginaalissa on riittävästi tyhjää tilaa ja siksi tekstiä on helppo lukea.
3. Tekstin vasen reuna on linjattu (ei oikeaa reunaa). Jos käytät palstoja, tee se Asettelu > Palstat –toiminnon avulla, älä taulukoilla.
4. Otsikoita ja väliotsikoita käytetään sisällön organisointiin sujuvan luettavuuden edistämiseksi. Opiskelijan on helppo hahmottaa sisältökokonaisuutta väliotsikoiden avulla.
5. Tekstin **paksuntamista** ja *kursivointia* käytetään säästeliäästi tärkeiden asioiden esille nostamiseksi. Korosta mieluummin lihavoimalla, sillä kursiivia on hankala lukea.

6. Alleiviivasta käytetään vain hyperlinkeissä.
7. **Värien** käytöllä on aina jokin tarkoitus. Huomioi saavutettavuus värien käytössä: sisällön merkitys ei saa perustua yksinomaan värien käyttöön. Pelkällä värillä ei saa antaa merkitystä valinnoille, sisällön kohteille tai esimerkiksi virheille.
8. Tekstin ja taustan välillä on aina riittävä kontrasti.
9. Visuaalinen ilme (symbolit, väritys, tekstityyppi, kuvitustyylit, tekstin muoto) tukee verkko-opinnon rakennetta ja auttaa erottamaan sisällön eri elementtejä. Esimerkiksi tehtävien tulisi löytyä samasta kohtaa kustakin verkko-opinnon osiosta ja tehtävääntojen pitää sisällään kukin samat kohdat.
10. Aineisto on esitetty sellaisessa muodossa (esim. linkit ja tiedostot), että ne aukeavat eri päätelaitteilla.

10.2 OPINNON SISÄLTÖ PÄHKINÄNKUORESSA HETI NÄKYVIIN

Saavuttuaan verkko-opinnon ympäristöön oppimisolustalla opiskelija etsii hänen kannaltaan tärkeimmät asiat: tehtävät, arviointikriteerit ja tehtävien palautusaikataulun. Siksi onkin tärkeää, että opiskelija pääsee helposti käsiksi hänen kannaltaan keskeisiin tietoihin. Opiskelija tarvitsee myös opinnon reittiohjeet ja aikataulun: kuinka etenen ja missä tahdissa? (Marstio & Temisevä, 2016.)

Verkko-opinnon etusivulle tai ns. Aloita tästä -sivulle kannattaa koota kaikki olennaiset tiedot opinnosta (taivoitteet, keskeinen sisältö, tehtävät, aikataulu, arviointikriteerit sekä deadlinet). Voit visualisoida oppimisen etenemistä esimerkiksi aikajanan tai tehtävätaulukon avulla.

Käytä mieluummin visuaalisia keinoja, joilla opiskelija hahmottaa oppimisprosessin rungon.

Jos kyseessä on omatahtisesti suoritettava opinto, sisällytä opintoon silti suositusaikataulu. Se auttaa opiskelijaa hahmottamaan verkko-opinnon jakautumista ajallisesti sekä suunnittelemaan omaa ajankäyttöään. (Marstio & Temisevä, 2016.)

10.3 KUVAT ELÄVÖITTÄVÄT TEKSTIÄ

Kuvat elävöittävät tekstiä ja tekevät siitä mielekkäämpää lukea. Niiden avulla voit myös tukea sopivalla tavalla tekstisisältöä. Internetistä löytyy paljon kuva-aineistoja, joita voit hyödyntää opinnossasi virikkeenä tukimateriaalina. Käytä ainoastaan sellaisia kuvia, jotka ovat vapaasti hyödynnettävissä eli esimerkiksi jaettu Creative Commons – lisenssillä. Huomioithan, että Googlen kuvahaun tuloksia ei voi käyttää noin vaan verkko-opinnon aineistossa, sillä se ei erottele CC-lisenssejä mitenkään. Googlen kuvahaulla voi hakea CC-kuvia siten, että valitset kuvahaussa ensin työkalut ja sitten klikkaat sieltä kohtaa käyttöoikeudet. Verkossa on tarjolla myös lukuisia kuvapankkeja, joista saat ladata ilmaiseksi kuvia. Tällaisia ovat esimerkiksi Pixabay, Flickr ja Unsplash.

Kannattaa kirjata löytämiesi kuvien lisenssitiedot erikseen talteen, sillä itse kuvatiedostossa niitä ei yleensä ole. CC-lisensoidun kuvan tapauksessa voisit nimetä sen esimerkiksi näin: "kuvan aihe, lisenssi, tekijä" (Toikkanen & Oksanen, 2011.)

Käytä oppimisolustalle lataamissasi kuvissa vaihtoehtotekstiä. Alt-tekstin avulla kuvan sisältö välitetään kuvia tukemattomien selainten käyttäjille. Hitaan yhteyden vuoksi käyttäjä on voinut myös poistaa kuvat näkyviltä

11 HYVÄ HUOLTO LISÄÄ ASUKKAIDEN TYYTYVÄISYYTTÄ

11.1 TOTEUTUKSEN ARVIOINTI JA JATKOKEHITYS

Kun olet toteuttanut verkko-opinnon, arvioi sitä eri näkökulmista: operatiivinen käytettävyys, pedagoginen käytettävyys ja saavutettavuus. Miten hyvin opinto palveli sinua ohjauksen näkökulmista? Kuinka sait rytmitettyä ohjaustyön ja arvioinnin aikatauluusi? Oppivatko opiskelijat opetettavan asian sillä tavoin kuin olit toivonut?

Hyödynnä jatkokehityksessä opiskelijapalautetta. Palautetta pyydetään useissa korkeakouluissa jo opinnon ollessa käynnissä sekä uudestaan sen päätyttyä. Minkälaisia kysymyksiä sait opiskelijoilta toteutuksen aikana? Opiskelijoilta tulleet kysymykset paljastavat mahdollisia kehitettäviä sisällössä ja auttavat selkiyttämään tehtävänantoja ja ohjeita. Mieti, mitä parannusehdotuksia toteutat heti ja mitä seuraavan kerran kyseistä opintoa tarjotessasi. Kokivatko opiskelijat oppimisen oivalluksia opinnollasi? Saitko kehuja läsnäolostasi? Hyvät tulokset antavat potkua ja positiivinen palaute voimaannuttaa.

11.2 TEKEVÄLLE SATTUU

Opetustehtävissä työskenteleville sattuu kaikenlaisia kömmähdyksiä - erityisesti silloin, kun tekniikka on peilissä. Mokat ja epäonnistumiset ovat kuitenkin tärkeitä ja tarpeellisiakin, sillä niiden kautta voi oppia.

Laureassa tehtiin keväällä 2016 selvitys, jossa verkossa aktiivisesti opettavilta opettajilta (N=35) kysyttiin verkko-opetuksen arveluttavista asioista sekä epäonnistumisen kokemuksista. Vastuksissa nousi esille kolme

keskeistä epäonnistumisen kokemuksiin johtanutta tekijää: tekniikan toimimattomuus, riittämättömät tekniset taidot sekä digipedagogisen osaamisen puute (Marstio & Karjalainen, 2016). Ehdotan, että suhtaudut rennosti siihen, että tekniikka ei aina toimi kuten pitäisi. Lähiopetuksessakaan asiat eivät mene kuten olet suunnitellut ja sielläkin tekniikka voi pettää.

Edellämainitun selvityksen yhteydessä opettajia pyydettiin jakamaan onnistumisen kokemuksiaan ja antamaan vinkkejä verkko-opetusta ensimmäistä kertaa suunnittelevalle opettajalle. Alla olevan vinkkilistan myötä toivotan sinulle menestystä ja tekemisen iloa verkko-opinnon muotoiluun!

” Ei ole niinkään olennaista, mitä opettaja osaa, vaan se, minkälainen asenne hänellä on verkko-opintoon”

**Opiskelijahaastattelu,
2016**

VINKKEJÄ VERKKO-OPETUSTA ENSIMMÄISTÄ KERTAA SUUNNITTELEVALLE OPETTAJALLE:

- Tee huolellinen pedagoginen suunnitelma
- Mieti, mitkä kolme asiaa opiskelijan tulisi ainakin oppia
- Informoi huolellisesti ja moneen kertaan
- Muista laittaa arviointikriteerit opiskelijoille näkyviin
- Mieti, miten paljon olet läsnä ja kerro se opiskelijoille
- Muotoile tehtävänannot täysin yksiselitteisesti, välttyä jälkiselvittelyltä

Lähde: Laurean opettajien haastattelu 2016 (N=35)

Lähteet

Árnason, H., Creelman, A., Eklund, C., Grubbe, J., Kekkonen, T., Knudsen, A., Ruge, B., Slåtto, T.

2017. Hiljaiset oppijat – opas. Toim. alastair Creelman. Nordiskt nätverk för vuxnas lärande.

Beetham, H. & Sharpe, R. 2013. Rethinking for a Digital Age. Designing for 21st Century Learning. Second Edition

Beetham, H. & Sharpe, R. 2020. Rethinking for a Digital Age. Principles and practices of design. Third Edition

Cain, J. & Smith, D. 2009. Increasing moral reasoning skills through online discussions. The Quarterly Review of Distance Education

Ghislandi, P. M. M., & Raffaghelli, J. E. 2015. Forward-oriented designing for learning as a means to achieve educational quality. British Journal of Educational Technology, 46(2), 280–299.

Goodyear, P. 2015. Teaching as design. HERDSA Review of Higher Education vol. 2.

Forsell, M. & Leppisaari, I. 2016. DIGIKARISMA: Opettajan persoonallisuus verkossa. ITK2016-tutkijataapaaminen 13.4.2016. Laajennettu abstrakti. <https://docplayer.fi/20124073-Laajennettu-abstrakti-digikarisma-opettajan-persoonallisuus-verkossa.html> (luettu 24.1.2020)

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2004. Tutkiva oppiminen. Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. WSOY. Helsinki

Hattie, J. & Timperley, H. 2007. The Power of Feedback. Review of Educational Research. Vol. 77, No. 1, pp. 81-112.

Iiomäki, L., Lakkala, M., Toikka, S. & Lallimo, J. 2005. Seinäjoen ammattikorkeakoulun opettajien tietotekniikan osaaminen, käyttö ja odotukset. Raportteja 6.

Jasu-Kuusisto K. & Mattila, H. 2007. Oppimistehtävä verkko-opetuksessa

Juujärvi, S. & Pessa, K. 2008. Pienryhmäkeskustelu eettisen herkkyyden ja ongelmanratkaisun kehittäjänä. Kasvatus, 39(4), 308–321.

Koehler, M. & Mishra, P. 2006. Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. Teachers College Record

Koli, H. 2008. Verkko-ohjauksen käsikirja.

Koli, H. 2011. Ohjaus ja vuorovaikutus verkossa. <https://www.slideshare.net/hannekoli/verkkoohjaus>

Korkeakoulujen kopiointilupa. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut. 2019. Kopiosto. https://www.kopiosto.fi/app/uploads/2018/09/11095948/Esite-Korkeakoulujen-kopiointilupa-Yliopistot-ja-Ammattikorkeakoulut_19.pdf

Kutvonen, M. 25.8.2015. Oppimisen kehittämisessä tarvitaan uuden sukupolven muotoilua. SIRTU- Uusi koulutus <https://www.sitra.fi/blogit/oppimisen-kehittamisessa-tarvitaan-uuden-sukupolven-muotoilua/> (luettu 8.8.2019)

Laurea. Tiedote. 22.5.2018. Tietosuojaseminaari Laureassa: GDPR-asetus koskettaa jokaista. <https://www.laurea.fi/ajankohtaista/uutiset/tietosuojaseminaari/> (Luettu 23.5.2018)

Laurea. Tietoturva- ja tietosuojaohje. 2018. Laurean Intrasivut. (Luettu 25.1.2020)

Laurillard, D., Kennedy, E., Charlton, P., Wild, J. & Dimakopoulos, D. 2018. Using technology to develop teachers as designers of TEL: Evaluating the learning designer. British Journal of Educational Technology Vol 49 No 6. pp 1044–1058

Lähdesmäki, C. 2017. Oppimisen digiopas, VuolLearning <https://oppaat.vuollearning.fi/login/digiopas>

Löfstöm, E., Kanerva, K., Tuuttila, L., Lehtinen, A., Nevgi, A. 2010. Laadukkaasti verkossa: Verkko-opetuksen käsikirja yliopisto-opettajille

Manninen, H & Turvanen, S. 2010. Vertaisarviointin käyttämättömyyden koulumaailmassa. Opettajakoulutuksen kehittämishanke. Tampereen ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Marstio, T. 22.8.2019. Lbd 2.0: ketterää oppimista digijassa. Julkaisussa Laurea Journal. <https://journal.laurea.fi/lbd-2-0-ketteraa-oppimista-digijassa/> (Luettu 19.1.2020)

Marstio, T. & Karjalainen, H. 2016. Verkko-oppimisen muotoilu – pedagoginen prosessi ohjaa oppimista. Julkaisussa Digimakupaloja korkeakouluopettajille. Toim. I. Wiitakorpi, T. Marstio & A. Mattila. Laurea julkaisut <https://www.theseus.fi/handle/10024/110706> (Luettu 19.1.2020)

Marstio, T. & Kivelä, S. 2015. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden ajatuksia verkko-opiskelusta. Teoksessa Niinistö-Sivuranta (toim.) Iloa ja osaamista. Kehittämispohjainen oppiminen innostuksen lähteenä.

Marstio, T. & Temisevä, S. 2016. Opiskelija opintomatalla verkossa. Julkaisussa Digimakupaloja korkeakouluopettajille. Toim. I. Wiitakorpi, T. Marstio & A. Mattila. Laurea julkaisut <https://www.theseus.fi/handle/10024/110706> (Luettu 19.1.2020)

Mutka, V. 14.5.2019. Oppimismuotoilu on ketterää, opiskelijälähtöistä kehittämistä. Mukamas Learning Design –blogi
<https://mukamas.fi/oppimismuotoilu/oppimismuotoilu-on-ketteraa-oppijalahtoista-kehittamista/> (luettu 9.8.2019)

Myllymäki, M. 2018. Development and evaluation study of a video-based blended education model. JYU Dissertations, nr. 2.

Mäkinen, P. 2005: Verkkotutor –sivusto. Tampereen yliopisto (katsottu 11.9.2019)
<http://www15.uta.fi/arkisto/verkkotutor/johdanto.htm>

Nastase, S. 3.2.2016. Oppiminen ja opettajuus palvelumuotoilua hyödyntäen. Slideshare <https://www.slideshare.net/seliseli1/oppiminen-ja-opettajuus-palvelumuotoilua-hydynten>
(Luettu 8.8.2019)

Nevgi, A., Löfström, E., Evälä, A.(toim) 2005: Laadukkaasti verkossa. Yliopistollisen verkko-opetuksen ulottuvuudet. Kasvatustieteen laitos.

Nurmi, S. 2012. E-oppimateriaalit pedagogiikkaa tukemassa. Julkaisussa Laatu e-oppimateriaaleihin. Toim. L.Ilomäki. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2012:5

Pallof, R. & Pratt.K. 2013. Lessons from the Virtual Classroom. The realities of online teaching. Second edition.

Puupponen, H. & Laamanen, M. 2019. Korkeakoulujen digitaalinen saavutettavuus. DigiCampus-hanke. OKM.

Salmon, G. 2012. E-Moderating: the key to online teaching and learning. Florence: Taylor and Francis.

Salmon, G. 2013. E-tivities: the key to active online learning. New York: Routledge.

Salmon, G. 2014. Scaffolding for learning. Swinburne University of Technology, Learning Transformations Unit. Australia. (katsottu 16.1.2019) <https://www.youtube.com/watch?v=4pKsZ6dVhll>

Successful models for online and blended learning. ePedagogy. York St John University
<https://tel.yorks.ac.uk/epedagogy/> (luettu 10.2.2020)

Silander, P. & Koli, H. 2003. Verkko-opetuksen työkalupakki. Oppimisaihioista oppimisprosessiin. Helsinki: Finn Lectura

Suominen, R. & Nurmela, S. 2011. Verkko-opettaja. WSOY. Helsinki

Toikkanen, t. & Oksanen, V. 2011. Opettajan tekijänoikeusopas.

Vai, M & Sosulski, K. 2011. Essentials of Online Course Design. A Standards-Based Guide

Yläne, K. 13.11.2018. Käytännön neuvoja saavutettavien tiedostojen tekemiseen. Verkkopalvelujen saavutettavuus. AVI:n saavutettavuuskierue, Vaasa. Celia

https://www.avi.fi/documents/10191/12607429/AVI+Saavutettavat+tiedostot+ja+Videot_Celia.pdf/72119441-71f3-419b-8b96-2cee309260e1 (luettu 19.1.2020)

Haastattelut:

Koli, Hanne. 19.3.2015 DigiTeamin tapaaminen. Laurea.

Koli, Hanne. 5.2.2018. Haastattelu. Laurean Digistudio

LIITTEET

Liite 1. Tehokkaasti viestivä organisaatio

EVELIINA HYTÖNEN

Tehokkaasti viestivä organisaatio -opintojakso

 = vertaispalaute, opettajan palaute ja toimeksiantajan palaute

 = ohjausta ja itsenäistä tiimityöskentelyä verkossa

Teemat

Organisaation viestintä liiketoiminnan tukena

Ydinviestit – sisältö ja viestiminen

Sidosryhmäviestintä ja -vuorovaikutus

Viestinnän mittaaminen ja analysointi

Sisältö

Viitekehyksen ja tietoperustan muodostaminen

Toimeksiantajaorganisaation viestintään perehtyminen

Toimeksiantajaorganisaation sidosryhmäanalyysi

Viestintäsuunnitelman luominen

Mitä opiskelija tekee?

Lähtitapaaminen

Lukupiiri

Toimeksiantajaorganisaation edustajan tapaaminen, toimeksianto

Projektityöskentely

Tuotos

Tutustuminen, tiimien muodostaminen, tiimien pelisäännöt

Yhteenvedo lukupiirin keskusteluista muiden opiskelijoiden avuksi, voi olla video tai kirjallinen esitys tai vaikka sarjakuva.

Viestintäsuunnitelma kohdeorganisaatiolle

Liite 2. Liiketoimintaympäristö

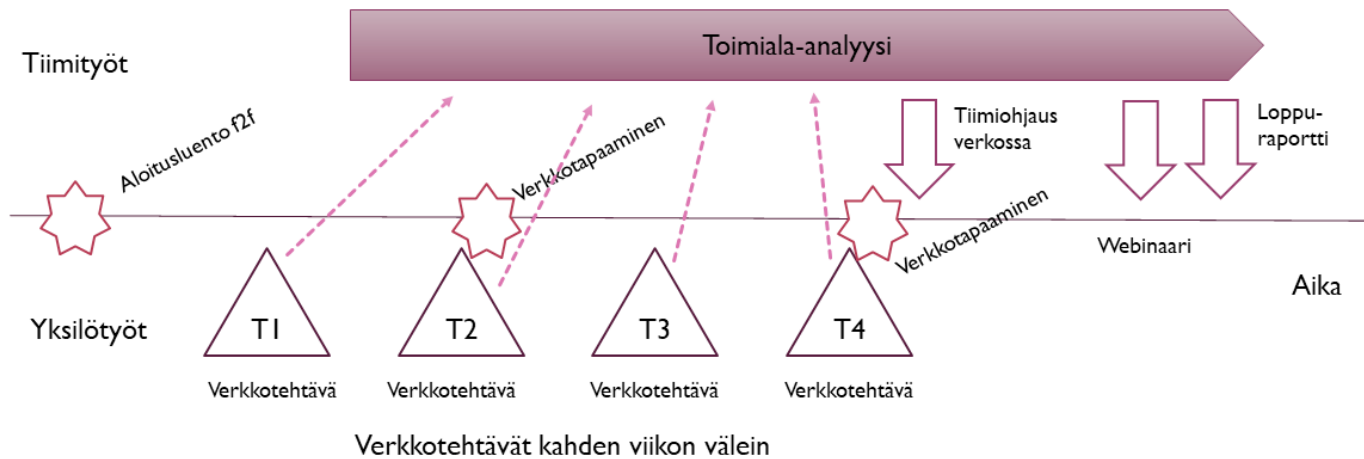
SUSANNA NIEMINEN

Liiketoimintaympäristö

🟡 = arviointi, palaute

LIIKETOIMINTAYMPÄRISTÖ: ETENEMINEN AIKAJANALLA

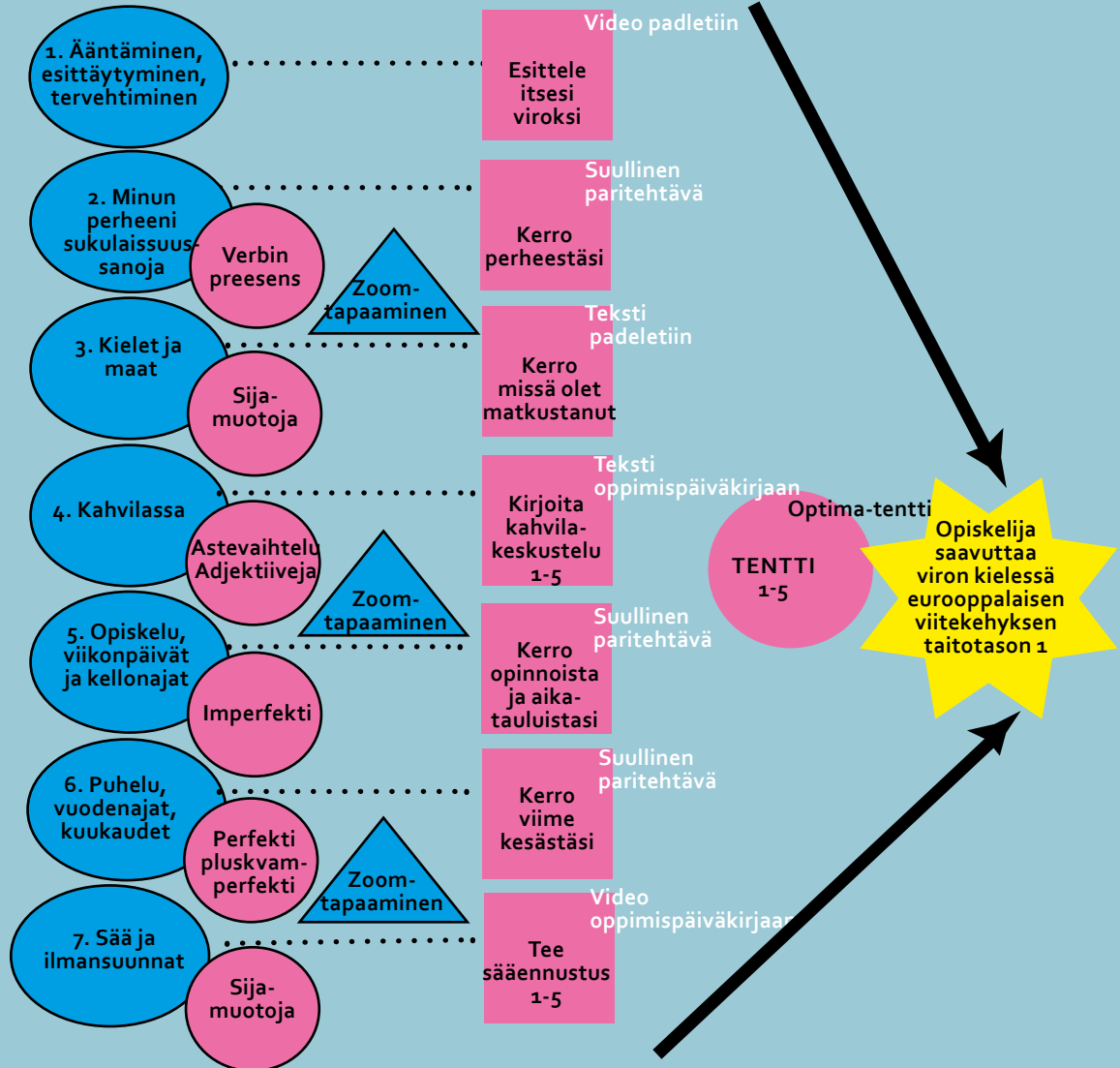
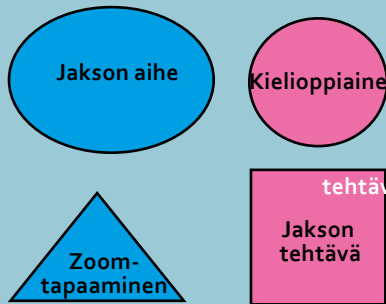
Liite 3. Viron kielen perusteet

TIINA MAJURI

VIRON KIELEN PERUSTEET 5 OP

OPINTOJAKSON SUORITETTUAAN OPISKELIJA OSAA

- viron kielen perusteet: tervehdyksiä, perussanastoa, kielioppia
- viestiä kohdekielellä yksinkertaisissa tilanteissa
- kirjoittaa yksinkertaisia ja ohjattuja viestejä
- tunnistaa kielialueen kulttuurille tyypillisiä piirteitä

Liite 4. Svenska för tradenomer

SIRPA MATTILA

SISÄLTÖ	Inledning	ICT-samhälle	Företag	Int. & Ext. komm	Mjuk och harvåra	Rekrytering
TAVOITE	Opiskelija innostuu kieltenopiskelusta ja saa oppimiseen työkaluja Opiskelija tutustuu ryhmäläisiin	Opiskelija osaa hyödyntää oman alan ruotsinkielistä materiaalia	Opiskelija tuntee oman alan pohjoismaisia toimijoita	Opiskelija osaa viestiä työelämän tehtävissä	Opiskelija osaa keskustella ja myydä oman alan tuotetta/palvelua	Opiskelija hioo työnhakutaitoja ruotsiksi
MATERIAALI	Esittelyvideo ja ennakotehtävät Zoom-tapaamista varten	Opettajan video + digimateriaali: työkaluja tekstin työstämiseen ja kommentointiin Opiskelija lukee oman alan ajankoh- taistekstejä	Opiskelija hakee tietoja yrityksistä Tehtäväpaketti yritysteemaan	Opettajan video: yrityksen viestintä Opiskelijoiden hankkima tieto yrityksen organisaation viestinnästä (kotisivu, haastattelu, muiden opintojaksojen hyödyntäminen)	Quizletit: oman alan terminologia Tietoisku: referaatin kirjoittaminen Opiskelija hakee tietoja tuotteesta/ palvelusta	Teemaan liittyvä materiaalipaketti Opiskelijan etsimä tieto työmarkki- noista
TOIMINTA	Flipped Learning: ennakkomateriaali Suullinen esittely ennakotehtävänä (äänitys)	FL: Video ja etukä- teismateriaali Padlet: opiskelija työstä oman alan tekstejä Äänitys: oman ja jon- kun toisen artikkelin kommentointi	Äänitys: Pohjois- maisen yrityksen esittely mindmapin avulla Yritysteemaan liittyvien tehtävien itsenäinen suoritta- minen	Äänitys: Yrityksen/ organisaation vies- tinnän esittely Padlet: Vertaispalau- te äänitetehtävistä Palautustehtävä: Liikeviestinnän port- folio pareittain	Äänitys: Myyntineu- vottelu oman alan tuotteesta/palvelus- ta pareittain Palaute: yrityksen tietoturvaohjeistus Referaatin palautus	Äänitys: työpaikkail- moituksen esittely Hakemusdokument- tien laatiminen
OHJAUS	Palaute ennak- kotehtävästä Zoom-istunto	Palaute suullisesta tehtävästä Zoom-vastaanotto	Palaute suullisesta tehtävästä Zoom-vastaanotto	Palaute: suulliset tehtävät ja portfolio Zoom vastaanotto	Palaute suullisista ja kirjallisista tehtä- vistä Zoom-vastaanotto	Palaute suullisesta ja kirjallisista tehtä- vistä Zoom-vastaanotto

KIELITUTKINTO

Liite 5. Laurean ABC-kortit

Tiedon hankinta

Opiskelija oppii hankkimalla ja omaksumalla tietoa esimerkiksi silloin, kun hän aktiivisesti seuraa luentoa, lukee kirjallisuutta tai verkkosivuja, tekee haastatteluja, katsoo videota tai kuuntelee podcasteja.

Tiedon hankinta

LÄHITAPAAMINEN

- Kirjojen ja artikkelien lukeminen
- Opetuksen seuraaminen F2F
- Demonstraatiot ja havainnointi
- Haastattelut
- Kyselyjen tekeminen

VÄLINEET:

- Blogit, wikit, Tietokannat
- Podcastit
- Zoom, Teams-kokous
- Video.laurea.fi, YouTube
- Screencast-O-Matic, MOOC-kurssit, TED-esitykset
- Kyselylomakkeet

VERKOSSA

- Multimedia-aineistojen, www-sivujen, e-kirjojen tai muun digitaalisen materiaalin lukeminen
- Videoiden katselu
- Äänitallenteiden ja podcastien kuuntelu
- Verkkoluentoja ja lähetysten seuraaminen

Modified by LAUREA UAS

Yhteisöllinen työskentely

Yhteisöllinen työskentely on

- yhdessä oppimista, osaamisen jakamista ja tiedon rakentamista, mm. keskustelemalla, harjoittelemalla ja tuottamalla materiaaleja
- erilaisten roolien jakamista ja sopimista

Se tukee tiedon omaksumista
ja tutkimista yhdessä tietoa rakentaen

Yhteisöllinen työskentely

LÄHITAPAAMINEN

- Keskustelut
- Tiimityöt
- Kommentointi & opponointi
- Yhteisen materiaalin tuottaminen

VÄLINEET:

- Canvas collaborations
- Padlet, FlipGrid, Flinga
- O365, Google Drive
- Video.laurea.fi, Youtube
- Verkkokokoukset (Zoom, Skype for Business, Teams-kokous)
- Pikaviestit (chat)

VERKOSSA

- Verkkokeskustelu, webinaari, yhteiskirjoittaminen, projektityöskentely
- Kommentointi/opponointi verkkokeskustelussa, blogissa tai verkkokokouksessa
- Yhteisen digitaalisen materiaalin tuottaminen ja rakentaminen esim. wikiin, blogiin, äänitallenteena tai videona, lisätty todellisuus

Modified by LAUREA UAS

Keskustelemalla oppiminen

Opiskelija oppii:

- muodostamaan ja esittelemään selkeästi omat ideansa ja kysymyksensä sekä argumentoimaan

Keskustelut liittyvät luontaisesti käsitykseen tiedon yhteistoiminnallisesta rakentamisesta.

Keskustelemalla oppiminen

LÄHITAPAAMINEN

- Tapaamiset oman tiimin, tuutorin, työelämäedustajan ja ohjaajan kanssa
- Seminaarit
- Keskusteluryhmät
- Vuorovaikutteiset luennot
- "Learning Café"
- Roolien jako keskustelussa

VERKOSSA

- Ohjaustapaamiset verkossa, webinaarit, haastattelut, ryhmätyöskentely verkkotapaamisissa

VÄLINEET:

- Canvas (opintojaksototeutukseen liittyvät asiat)
- Teams (tuutorointi & yleisesti opintoihin liittyvät asiat)
- Zoom
- Blogit ja sosiaalinen media: esim. WhatsApp

Modified by LAUREA UAS

Learning by Developing – kehittävä oppiminen

LbD:ssä oppimisprosessi on muotoiltu tutkimus- ja kehittämisprosessiksi, jossa käsitteellinen ja käytännöllinen työskentely yhdistyvät. Siinä autenttiset työelämän kehittämis- ja ongelmatilanteet nivotaan opetukseen

LbD:n ytimessä on yhteisöllinen tiedon rakentaminen. Koko opinto voi liittyä työelämän kehittämishankkeeseen tai siinä voi olla osia, joissa toteutuvat LbD:n tunnusmerkit: **autenttisuus, kumppanuus, kokemuksellisuus, tutkimuksellisuus sekä luovuus**

Modified by LAUREA UAS

Learning by Developing – kehittävä oppiminen

AUTENTTISUUS

- Lähtökohtana on työelämän kehittäminen
- Vuorovaikutuksessa työelämän kanssa syntynyt aito haaste (ongelmaperusteinen/ uudistumis-perusteinen) tai kehittämisen kohde, johon haetaan ratkaisua

KUMPPANUUS

- Toimeksianto työelämältä
- Yhdessä tekeminen, osaamisen jakaminen, yhdessä oppiminen
- Osallisten sitouttaminen kehittämishankkeeseen

KOKEMUKSELLISUUS

- Kokemusten jakaminen ja reflektointi sekä merkitysten etsintä työelämässä olevan tiedon ja sitä selittävän tiedon ymmärtämiseksi

TUTKIMUKSELLISUUS

- Tutkiva ja kriittinen työoteTiedon ja ideoiden etsiminen, soveltaminen ja arviointi
- Perinteiset tiedonhaun ja analysoinnin menetelmät, lähde-kriittisyys

LUOVUUS

- Uuden tiedon tuottaminen
- Luovuuden kohteena uudistaminen, joka todentuu uusina tuotteina, työmalleina tai työskentelytapoina

Modified by LAUREA UAS

Käytännön oppimistehtävä

Käytännön oppimistehtävä pitää sisällään tehtäviä, joiden avulla opiskelija voi harjoitella opinnon tavoitteiden edellyttämiä taitoja. Tyypillisesti harjoitteluun kuuluu autenttisia tehtäviä sekä oppimista kokemuksen kautta. Palautteen ja reflektoinnin merkitys on tärkeä oppimisprosessissa.

Käytännön oppimistehtävä

LÄHITAPAAMINEN

- Käytännön tehtävien harjoittelu
- Laboratoriotyöskentely
- Simulaatiot
- Tutustumiskäynnit
- F2F roolipelit, draama

VERKOSSA

- Mallien käyttö
- Käytännön tehtävien harjoittelu
- Simulaatioiden hyödyntäminen
- Virtuaaliset laboratoriot
- Roolipeliaktiviteetit verkossa
- Oppimisympäristöt

VÄLINEET:

- Canvas Quizzes
- H5P
- EPortfolio
- Videot

Modified by LAUREA UAS

Osaamisen kehittäminen ja näyttäminen

Opiskelija käsittelee, yhdistelee ja demonstroii oppimaansa. Näin hän osoittaa sen, mitä hän on oppinut, miten hän sillä hetkellä ymmärtää opintoon liittyviä käsitteitä ja kuinka hän soveltaa niitä käytäntöön.

Osaamisen kehittäminen ja näyttäminen

LÄHITAPAAMINEN

- Esseet, raportit ja oppimispäiväkirjat
- Laskelmat, budjetit, kartoitukset
- Suulliset esitykset Tentit, testit ja kokeet
- Portfoliot
- Esitykset
- Sarjakuvat
- Miellekartat

VÄLINEET:

- Canvas Blogit ja wikit
- ePortfolio, LinkedIn
- Video.laurea.fi
- H5P
- O365, SharePoint
- Prezi, Trello
- Flinga, Padlet, striimaukset

VERKOSSA

- Multimedia (videot, äänitteet, animaatiot, kuvat)
- Diaesitykset Digitaaliset mallit Blogikirjoittaminen
- Digitaalinen portfolio
- Verkkosivut ja -materiaalit
- Verkkotestit ja -tentit
- Lisätyn todellisuuden ja virtuaali-todellisuuden materiaalit

Modified by LAUREA UAS

Opintoon orientoituminen ja ryhmäytyminen

Orientaatio-osiossa voit johdattaa ja motivoida opiskelijaa aiheen piiriin ja avata opintojakson keskeisiä käsitteitä. Tämä osio on myös oiva paikka toteuttaa opiskelijoiden esittäytyminen ja ryhmäytyminen.

Opiskelija tutustuu muihin opiskelijoihin sekä mahdollisesti työelämäkumppaneihin. Hän tunnistaa ryhmän roolin oppimisessa ja sitoutuu sen toimintaan sovitusti.

Orientaatiotehtävän avulla opiskelija voi tunnistaa aikaisempaa osaamistaan suhteessa opintojakson aihepiiriin.

Modified by LAUREA UAS

Opintoon orientoituminen ja ryhmäytyminen

LÄHITAPAAMINEN

- Opinnon kuvaus Pepissä
- Osaamistavoitteet kuvattu
- Esittäytymiset
- Jäänmurtajat
- Kytkeä aikaisempaan osaamiseen
- Ryhmäharjoitukset
- Ryhmäsopimukset

VERKOSSA

- Opinnon kuvaus Pepissä
- Opinnon esittelyvideo
- Esittäytyminen
- Kytkeä aikaisempaan osaamiseen
- Ryhmien muodostaminen

VÄLINEET:

- Canvas Padlet, Flipgrid
- H5P
- video.laurea.fi
- LinkedIn

Modified by LAUREA UAS

Liite 6. Tehtävän arviointikriteerit

Esimerkki: essee

TUIJA MARSTIO

ARVIOIN- NIN KOHDE	*TYYYDYTTÄVÄ, 1-2	*HYVÄ, 3-4	*KIITETTÄVÄ, 5
KATTAVUUS	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija on saavuttanut tehtävän tavoitteet tyydyttävästi. Hän on tehnyt tehtävän kaikki osat, mutta joko tekstin lyhyden tai sisällön perusteella vaikutelma .... Tarkastelu pysyy asiassa, mutta joitakin oleellisia näkökulmia on jäänyt huomioimatta Tehtävän osa-alueet on tehty, mutta osin kiireellä tai puutteellisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija on saavuttanut tehtävän tavoitteet hyvin. Hän on tehnyt tehtävän kaikki osat hyvällä tasolla, vaadittuihin perusteluihin ja kriteereihin on panostettu ja xxx on huomioitu .. Tehtävän osa-alueet on tehty aidosti paneutuen 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija on saavuttanut tehtävän tavoitteet erinomaisesti. Hän on tehnyt tehtävän kaikki osat viimeisen päälle perusteellisesti, vaaditut perustelut ja kriteerit täyttyvät hienosti. Kaikki tehtävän osa-alueet on tehty perusteellisesti Tehtävää ja aineistoa on luettu myös "rivien välistä" Opiskelija on tehnyt tehtävän kaikki osa-alueet kiitettävän huolellisesti ja perusteellisesti
LÄHDEAINEISTON KÄYTTÖ	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija on saavuttanut tehtävän tavoitteet tyydyttävästi. Hän on tarkastellut aihetta xxxx, annettuihin lähteisiin pohjautuen. Lähdemerkinnöissä on puutteita 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija on saavuttanut tehtävän tavoitteet hyvin. Lähdeaineistoa on käytetty monipuolisesti Lähdeviitteet on merkitty asianmukaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija on saavuttanut tehtävän tavoitteet kiitettävästi. Lähdeaineistoa on haettu ja hyödynnetty laajasti ja luovasti. Lähdeviitteet on merkattu asianmukaisesti
REFLEKTIO	<ul style="list-style-type: none"> XXX kuvaus/analyysi/pohdinta niukka ja yleisluontoinen XXX tarkastelu jää niukaksi. Opiskelijan oma näkemys ei käy ilmi 	<ul style="list-style-type: none"> XXX tarkastelu/kuvaus/pohdinta.. kattaa... ja pitää sisällään esimerkkejä, jotka kertovat asian hyvästä ymmärryksestä. Opiskelija on perustellut oman näkemyksensä Pohdinta on tehty kattavasti ja hyvää osaamisen tasoa osoittaen 	<ul style="list-style-type: none"> XXXX tarkastelu kattaa kaikki tehtävänannossa.... sekä pitää sisällään esimerkkejä, jotka kertovat asian erinomaisesta ymmärryksestä. Opiskelija perustelee hyvin omia näkemyksiään vertailemalla, yhdistelemällä ja analysoimalla tietoa
RAKENNE, KIELI	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija ei ole juurikaan tukeutunut lähdemateriaaliin Lähdeviitteitä ei ole käytetty asianmukaisesti Opiskelijan vastaus ei osoita aiheen ammattikäsinteistön tuntemusta 	<ul style="list-style-type: none"> Vastaus on hyvin jäsenelty Kieli on hyvää ja lähes virheetöntä 	<ul style="list-style-type: none"> Essee/vastaus/xxx on rakenteellisesti looginen ja kieli on sujuvaa ja virheetöntä
LUOVUUS, INNOVA- TIIVISUUS YMS.			<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija on osoittanut luovuuttaan tehtävän eri osissa

Liite 7. Tehtävän arviointikriteerit

Esimerkki: essee

KIRSI RONKAINEN JA RIIKKA KETONEN

	5	3	1	HYLÄTTY
VASTAAVUUS TEHTÄVÄNÄNNON KANSSA	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelijan tuotos vastaa tehtävänantoa ja opiskelija jäsen-telee vastauksensa loogiseksi ja riittävän laajaksi asiakokonaisuudeksi Opiskelija määrittelee käytetyt käsitteet 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija vastaa siihen, mitä kysytään ja jäsen-telee vastauksensa tärkeimmät asiat sisältäväksi asiakokonaisuudeksi 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija vastaa pääosin siihen, mitä tehtävänannossa kysytään ja jäsen-telee vastauksensa niukaksi asiakokonaisuudeksi 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija ei vastaa siihen mitä kysytään ja saattaa kirjoittaa asian vierestä tai vastaus on liian lyhyt ja asiasisällöltään hyvin niukka
ASIASISÄLLÖN HALLINNAN NÄKYMINEN VASTAUKSISSA	<ul style="list-style-type: none"> Kurssin olennainen asiasisältö (luennot ym. tehtävän pohjaksi esitelty materiaali) näkyy erinomaisen laajasti, monipuolisesti ja luovasti opiskelijan vastauksessa Vastauksessa esitetyt tiedot on asetettu laajempiin yhteyksiin ja niitä kyetään soveltamaan 	<ul style="list-style-type: none"> Tuotos perustuu kurssin oleelliseen asiasisältöön Asioita tarkastellaan monista näkökulmista, jotka kytketään mielekkääksi kokonaisuudeksi Tekstin osin toistava, referointi ja syvempi itsenäinen pohdinta ei tule esille 	<ul style="list-style-type: none"> Vastaus on sisällöllisesti köyhä, ylimalkainen ja pinnallinen sisältäen jonkin osan keskeisistä asiasisällöstä Vastauksessa voi olla pieniä virheitä 	<ul style="list-style-type: none"> Asiasisällön hallinta, keskeiset asiat, teoriatai käsitteet eivät näy vastauksessa. Vastaus sisältää merkittäviä virheitä. Opiskelija esittää yleistä kaikkien tiedossa olevaa asiaa
ARGUMENTOIVA KIRJOITTAMINEN JA PERUSTELUIDEN ESITTÄMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija perustelee esittämänsä väitteet kurssin teoriaperustasta nousevalla tiedolla Neutraali ja napakka asiateksti Esitetyt omat näkemykset tai esimerkit on kriittisesti valittu ja perusteltu Vastaus on johdonmukainen ja selkeästi jäsennelty 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija perustelee esittämänsä väitteet kurssin teoriaperustasta nousevalla tiedolla Asiateksti Esitetyt omat näkemykset tai esimerkit on perusteltu Vastaus on pääosin johdonmukainen ja selkeästi jäsennelty 	<ul style="list-style-type: none"> Vastauksessa esitettyjen väitteiden perusteleva on niukkaa ja tuotos mielipiteenomainen Vastaus on luettelomainen. Asiatyöli muuttuu välillä puhekieleksi Vastaus on karkeasti ja epäloogisesti jäsennelty 	<ul style="list-style-type: none"> Vastauksessa esitettyjä väitteitä ei perustella Tehtävävastaus on arkikieltä ja omat näkemykset ovat enemmän esillä kuin kurssikirjallisuuden / luentojen sisältämätieto Muistuttaa mielipidekirjoitusta Vastaus on jäsen-telemätön ja sekava Opiskelija toimii vilpillisesti ja kopioi toisen työtä omaan

Liite 8. Tehtävän arviointikriteerit

Esimerkki: raportointi

TARJA HARTIKAINEN

TIIMIN RAPORTTI OSAKKEENOMISTAJILLE (ARVIOINTI 1-5):

Laatikaa yhtiökokoukselle havainnollinen esitys yrityksenne menestymisestä hotellibusinessissä edeltäneiden 8 kauden (4 vuoden aikana). Hyödyntäkää yrityspelin raporttien, keskustelualueen ja päiväkirjamerkin-töjenne lisäksi apuna kirjaa Viitala - Jylhä: Liiketoimintaosaaminen ja pelin juuressa olevaa Hotellibusinessen tila-dokumenttia. Esitysteksti on Wordin normaaliasetukseen ja muutamien selitettyjen havainnollisten kuvien (pelin tuloksista voi kaikilta kausilta saada graafit -> Tulokset -> Slidet) kanssa noin 7 sivua. Siinä tulee ilmetä mm. seuraavat seikat:

- pohdinta taloudelliseen ja rahoitukseen tilaan pelin aikana vaikuttaneista tekijöistä ja vaikutus osakkeen hintaan (sisältää kilpailija-analyysiä)
- yrityksen tunnuslukuanalyysi viimeiseltä kaudelta (omavaraisuus ja quick ratio itse laskettava, muutoin pelin tunnareita voi hyödyntää)
- pohdintaa strategianne toteutumisesta ja menestyksestä (sisältää kilpailija-analyysiä)

KIITETTÄVÄ

Raportti kattaa koko tehtäväksiannon mukaisen sisällön ja lähdemateriaalia on hyödynnetty sen tukena. Analyysi sisältää perustellun pohdinnan taloudelliseen ja rahoitukseen tilaan pelin aikana vaikuttaneista tekijöistä ja sisältää kilpailija-analyysin. Tunnusluvut on laskettu ja analysoitu. Pelin alussa luodun strategian onnistumista on kriittisesti ja perustellusti arvioitu. Analyysin kieli ja käsitteiden käyttö on ammattimaista. Esitys on normaaliasetukseen ja havainnollisten kuvien kanssa noin 7 sivua. Viittaukset lähteisiin ovat Laurean ohjeen mukaiset.

HYVÄ

Raportti kattaa suurimman osan tehtäväksiannon mukaisesta sisällöstä vaikka lähdemateriaalin hyödyntäminen on vähäistä. Analyysi sisältää pohdintaa taloudelliseen ja rahoitukseen tilaan pelin aikana vaikuttaneista tekijöistä, mutta perustelut ja kilpailija-analyysi ovat puutteellisia. Osa tunnusluvuista on laskettu ja analysoitu. Pelin alussa luodun strategian onnistumista on arvioitu. Analyysin kielessä ja käsitteiden käytössä pieniä puutteita. Esitys on normaaliasetukseen ja havainnollisten kuvien kanssa vähemmän kuin 7 sivua. Viittaukset lähteisiin ovat Laurean ohjeen mukaiset.

TYDYTTÄVÄ

Raportissa on poikettu tehtäväksiannon mukaisesta sisällöstä eikä ohjeen mukaista lähdemateriaalia ole hyödynnetty. Analyysi sisältää pohdintaa taloudelliseen ja rahoitukseen tilaan pelin aikana vaikuttaneista tekijöistä, mutta perustelut ja kilpailija-analyysi puuttuvat. Osa tunnusluvuista on laskettu, mutta analyysi puuttuu. Pelin alussa luodun strategian onnistumista on arvioitu. Analyysin ymmärrettävyys kärsii kielen, käsitteiden tai rakenteen puutteista. Esitys on normaaliasetukseen ja havainnollisten kuvien kanssa reippaasti vähemmän kuin 7 sivua. Viittaukset lähteisiin eivät ole täysin Laurean ohjeen mukaiset.

Liite 9. Tehtävän arviointikriteerit

Esimerkki: keskustelu

ANSSI MATTILA

KESKUSTELUT				
CRITERIA	RATINGS			PTS
TIETÄMYKSEN OSOITTAMINEN SUHTEESSA TEEMAN SISÄLTÖÖN JA ANNETTUUN TEHTÄVÄÄN	50.0 Pts Erinomainen <ul style="list-style-type: none"> Aktiviteetit selkeästi viitattavat siihen, että teeman materialit ja käsitteet ovat hallinnassa ja hyödynnettyjä keskustelussa 	35.0 Pts Hyvä <ul style="list-style-type: none"> Viestien ja teeman materiaalien suhde on heikko tai kyseenalainen. Viestit osoittavat puutteita teemaan liittyvässä ymmärryksessä. Teeman konsepteja ei ole yritetty tuoda mukaan keskusteluun tai se on vähäistä 	20.0 Pts Parannettavaa <ul style="list-style-type: none"> Teeman olennaisia konsepteja ei selkeästi ole ymmärretty eikä niitä ole käsitelty keskustelussa 	50.0 Pts
AIKATAULUN MUKAISET ALKUPERÄISET VIESTIT JA VASTAUKSET TOISILLE OPISKELIJOILLE	25.0 Pts Erinomainen <ul style="list-style-type: none"> Alkuperäinen viesti lähetetty viimeistään teeman/moduulin neljäntenä päivänä. Kaikki viestit lähetetty. Pitää keskustelun käynnissä. Tarjoaa muille keskustelunavauksia 	18.0 Pts Hyvä <ul style="list-style-type: none"> Aktiviteetit jakautuvat huonosti teeman ajanjaksolle ja myöhästyneitä viestejä/vastauksia. Ei lähetetty kaikkia viestejä. 	10.0 Pts Parannettavaa <ul style="list-style-type: none"> Viestejä puuttuu, viestit myöhässä. 	25.0 Pts.
ALKUPERÄISTEN VIESTIEN JA VASTAUSTEN LAATU	25.0 Pts Erinomainen <ul style="list-style-type: none"> Sanoja ja käsitteitä käytetään soveltuvasti. Lauseet/kappaleet selkeitä rakenteeltaan. Tyyli sopii tarkoitukseen. Ulkopuolista materiaalia käytetty asianmukaisin viittauksin. Viestintä asiallista 	18.0 Pts Hyvä <ul style="list-style-type: none"> Relevantteja vastauksia, mutta argumentaatioissa heikkouksia. Ongelmia viestien pituuksissa. Ei käytetty ulkopuolista materiaalia, ei viittauksia ulkopuoliseen materiaaliin. Vaikeuksia lauseiden ja kappaleiden kanssa. 	10.0 Pts Parannettavaa <ul style="list-style-type: none"> Ei argumentaatiota. Ongelmia viestien pituuksissa. Ei lähdemateriaalia, ei viittauksia. Lause- ja kappaleerakenteet huonoja. 	25.0 Pts
Total points 100.0				

Liite 10. Arviointitaulukko

JOHANNA AALTO

B0228 Perhe- ja jäämistöoikeus, arviointi

1) Oppimistehtävä 1
0,1, arviointi H-5

2) Oppimistehtävä 2
0,1, arviointi H-5

3) Oppimistehtävä 3
0,1, arviointi H-5

1) Oppimistehtävä 4
0,1, arviointi H-5

5) luentojen seuraaminen ja keskusteluaktiivisuus 0,1
(oppimispäiväkirja, osallistuminen, arviointi hyväksyty/hylätty)

6) Tentti 0,5
Tentittävän aineiston hallinta:
Kangas, Urpo: Perhe- ja jäämistöoikeuden perusteet sekä luentomateriaali
(vähintään 50% pisteistä, arviointi H-5)

Opintojakson suoritus 100%
1)0,1 + 2)0,1 + 3)0,1+4)0,1+5)0,1+6)0,5

Liite 11. Arviointitaulukko

HANNELE PULKAMO

Ro413 MONINAISUUS JA MONIKULTTUURISUUS 5OP: ARVIOINTI

YKSILÖTEHTÄVÄT

Yksilötehtävä Y1: esittely ja omat tavoitteet 5%, arviointi hyväksytty/hylätty

Yksilötehtävä Y2: omat kysymykset, omat vastaukset ryhmän kysymyksiin 10%, H-5

Yksilötehtävä Y3: oman oppimisen reflektointi 15% H-5

OPINTOJAKSON SUORITUS

$Y_1+Y_2+Y_3 = 30\%$
 $R_1+R_2+R_3+R_4 = 70\%$

RYHMÄTEHTÄVÄT

Tehtävä R1: Ryhmän tavoitteet ja opiskelusuunnitelma 10% Hyväksytty/hylätty

Tehtävä R2: Tutkivan oppimisen prosessi ja työn esittely muille 25% H-5

Tehtävä R3: Yhdenvertaisuustalon suunnittelu ja toteutus 25%, H-5

Tehtävä R4: Palaute muille ryhmille ja soveltamisedotukset 10% hyväksytty/hylätty

Liite 12. Verkkototeutusten laatukriteerit – Laurean auditointilomake

LAU
REA

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Yhdessä
enemmän

Verkkototeutusten laatukriteerit / auditointilomake 1/3

Arvioitavan verkkototeutuksen nimi:

T = toteutuu O = toteutuu osittain E = ei toteudu

1. Opintojakson tavoitteet ja kuvaus	T/O/E	Huomiot
Opintojakson tavoitteet on kuvattu selkeinä työelämälähtöisinä osaamisina.		
Toteutuksen työtavat on valittu tukemaan myös geneeristen taitojen omaksumista.		
Opintojakson eteneminen ja suorittaminen on kuvattu selkeästi. Suorittamisen kannalta oleelliset asiat löytyvät kootusti verkkoalustalta.		
Opintojakson perustiedot (mm. opettajan yhteystiedot, aikataulut, tukipalvelujen saatavuus) on löydettävissä helposti.		
Tieto opintojakson suorittamiseen vaadittavasta peruslaitteistosta ja muista tarvittavista sovelluksista löytyy opintojaksokuvauksesta.		
Verkkototeutuksen esittely sisältää työskentelyohjeet.		

2. Oppimistehtävät	T/O/E	Huomiot
Tehtävät kytkeytyvät selkeästi osaamistavoitteisiin ja työelämän todellisiin tilanteisiin sekä tukevat kehittämispohjaista oppimista (LbD).		
Tehtävät sopivat verkko-opiskeluun ja niitä on mahdollista suorittaa verkossa yksin tai yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa.		
Tehtävänannot ovat ymmärrettäviä ja ne ohjaavat opiskelijan työskentelyä. Kunkin tehtävän tavoite, suoritustapa, arviointikriteerit ja aikataulu löytyvät helposti.		
Tehtävät vastaavat laajuudeltaan opiskeltavaa kokonaisuutta. Tehtävänannossa kerrotaan tehtävän suorittamiseen tarvittava arvioitu aika tai opintojen kuormittavuus on selkeästi ilmaistu opintokokonaisuuksien tasolla.		
Tehtävien suorittamisessa opiskelija voi hyödyntää erilaisia teknologisia ratkaisuja, mm. ääni, video, kuva, erilaiset tekstit.		
Tehtävät mahdollistavat opiskelijan yksilöllisen etenemisen (esim. nopeampi eteneminen).		

Verkkototeutusten laatukriteerit / auditointilomake 2/3

Arvioitavan verkkototeutuksen nimi:

T = toteutuu **O** = toteutuu osittain **E** = ei toteudu

3. Oppimista tukevat materiaalit	T/O/E	Huomiot
Opiskelija saa ohjausta osaamistavoitteita ja oppimistehtäviä tukevan oppimateriaalin valintaan.		
Opintojaksolla on hyödynnetty monimediaisuutta tarkoituksenmukaisesti.		
Oppimateriaali on vuorovaikutteista ja antaa toimintaa ohjaavaa palautetta.		
Aineistot ovat ajantasaisia ja koottu luotettavista lähteistä.		
Aineistojen käyttöoikeudet on varmistettu. Lähdeviitteet ja tekijänoikeustiedot on merkitty asianmukaisesti.		
Opettajan itse laatiman materiaalin käyttöoikeudet on selkeästi ilmaistu.		
Tieto opiskelijan tuottaman materiaalin säilyttämiseen ja hyödyntämiseen liittyvistä käytännöistä on verkkoalustalla.		

4. Yhteisöllinen työskentely	T/O/E	Huomiot
Opiskelijoiden mahdollisuutta keskinäiseen vuorovaikutukseen, yhteisölliseen tekemiseen, toisilta oppimiseen ja kokemusten jakamiseen verkossa tuetaan.		
Yhteisöllisen työskentelyn tavoitteet ja vaatimukset on esitetty selkeästi.		
Opiskelijoiden ryhmäytymistä tuetaan. Oppijayhteisö on tehty näkyväksi verkkoon.		
Sidosryhmät, esim. työelämän edustajat, pystyvät osallistumaan vaivatta yhteistyöhön toteutuksen aikana.		

5. Ohjaus ja palaute	T/O/E	Huomiot
Opiskelija saa koko opintojakson ajan säännöllisesti palautetta ja ohjausta. Hänellä on mahdollisuus saada palautetta ja ohjausta myös muita opiskelijoilta ja sidosryhmien edustajilta.		
Opiskelija tietää, miten hän saa yhteyden opettajaan ja miten ja milloin hän saa ohjausta.		
Opiskelijalla on mahdollisuus antaa palautetta ja esittää kysymyksiä koko opintojakson ajan ja näihin vastataan viivytyksettä.		
Opiskelijoiden antama palaute hyödynnetään opintojakson kehittämisessä.		

Verkkototeutusten laatukriteerit / auditointilomake 3/3

Arvioitavan verkkototeutuksen nimi:

T = toteutuu O = toteutuu osittain E = ei toteudu

6. Opiskeltavuus ja tekninen käytettävyys	T/O/E	Huomiot
Sisältökokonaisuus näyttäytyy opiskelijalle yhtenäisenä.		
Sisällöt (mm. kansiot, sivut, tiedostot) on nimetty ymmärrettävästi ja niiden toimivuus on varmistettu.		
Linkit toimivat, materiaali avautuu, kuvat, grafiikka, äänet, animaatiot ja videot latautuvat hyvin. Linkit on nimetty kuvaavasti ja ne osoittavat käyttäjälle, minne ne johdattavat.		
Oppimistehtävät on selkeästi ohjeistettu ja aikataulutettu (palautusaika, -tapa).		
Visuaalisia elementtejä ja tehosteita on käytetty harkiten tukemaan sisältöä.		
Opiskelu onnistuu päätelaitteesta riippumatta.		
Jos osaamistavoitteiden saavuttaminen vaatii sovellusten lataamisen tai uuden käyttäjätilin luomisen, asia on perusteltu verkkoalustalla. Ladattavat sovellukset ovat maksuttomia ja tietoturvallisia.		
Ohjeet verkkoalustan ja työvälineiden käyttöön, sovellusten lataamisen ja käyttäjätilin luomiseen löytyvät helposti verkkoalustalta.		
Verkkoalusta ja sen sisältö sekä muut opintojaksolla käytettävät sovellukset täyttävät tietoturva-vaatimukset. Tietoja käsitellään niin, että kenenkään henkilön yksityisyys tai organisaation sisäiset tiedot eivät vaarannu.		

7. Oppimisen arviointi	T/O/E	Huomiot
Opiskelija tietää, miten opintojakso arvioidaan. Arviointikriteerit ovat opiskelijan helposti löydettävissä.		
Miten verkko-opinto arvioidaan (vrt. esim. opinnäytetyön arviointiohjeet)		
Arviointia tapahtuu koko oppimisprosessin ajan ja sitä toteutetaan monipuolisia menetelmiä hyödyntäen.		
Opiskelija osallistuu aktiivisesti itsearviointiin ja vertaisarviointiin verkkoalustan työvälineitä käyttäen.		

AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Lähiopetuksen ja verkossa tapahtuvan opetuksen suunnittelun prosessit eroavat toisistaan monin eri tavoin. Opintojen tuottaminen verkossa vaatii digipedagogista osaamista: pedagogisesti toimivien toteutusten rakentamista, digitaalisen materiaalin tuottamista sekä erilaisten verkkotyökalujen ja –alustojen käyttämistä. Varsinainen pedagoginen työ tehdäänkin verkko-opinnon suunnitteluvaiheessa.

Osaamistavoitteita tukevat tehtävät, selkeät ohjeet, auki kirjoitetut arviointikriteerit sekä sosiaalinen oppimisympäristö ovat onnistuneen verkko-opinnon kulmakiviä. Tässä käsikirjassa käydään lävitse verkko-opinnon pedagogisia lähestymistapoja sekä sen valmisteluprosessi. Palvelumuotoilun ja käyttäjäkeskeiseen suunnittelun konsepteja hyödyntäen verkko-opinnon muotoilussa keskitytään opiskelijan oppimiskokemukseen. Verkko-opinnon sisältö kannattaa ajatella siitä lähtökohdasta, että opiskelija oppii tehtäviä tai opintoon liittyvää projektia työstämällä.

Tämän oppaan avulla perehdyt verkko-opinnon rakentamisen pedagogisiin lähtökohtiin ja opit rakentamaan laadukkaan ja vuorovaikutteisen verkko-opinnon. Kirja on suunnattu erityisesti korkeakoulujen opettajille sekä verkkopedagogeille, mutta soveltuu myös ammatillisten oppilaitosten sekä lukioiden käyttöön. Kirja sisältää runsaasti käytännön esimerkkejä.